

Sygn. akt VIII GC 207/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie, Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Kądziołka

Protokolant: Paulina Woszczak

po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2016 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R.

o zapłatę

I. uchyla w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany w dniu 10 maja 2012 r. w sprawie VIII GNc 146/12 przez Sąd Okręgowy w Szczecinie i oddala powództwo;

II. pozostawia referendarzowi sądowemu szczegółowe wyliczenie kosztów procesu przy zastosowaniu zasady odpowiedzialności za wynik postępowania i przyjęciu, że pozwana wygrała w całości.

II. Sygn. akt VIII GC 207/12

UZASADNIENIE

(...) Bank S.A. w W. wniosła pozew w postępowaniu nakazowym przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w R. o zapłatę kwoty 1.191.728,31 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 11 sierpnia 2011 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, że roszczenie swoje w pierwszym rzędzie wywodzi z wypełnionego weksla in blanco wystawionego w dniu 24 kwietnia 2008 r. przez pozwaną i opiewającego po wypełnieniu na kwotę 1.192.438,90 zł, zaś drugą podstawę jej roszczenia stanowi umowa kredytu w rachunku bieżącym pozwanej nr (...) z dnia 24 kwietnia 2008 r. oraz udzielenie gwarancji przez powódkę na rzecz pozwanej, które to umowy zawarto z kolei na podstawie datowanej również na dzień 24 kwietnia 2008 r. umowy o współpracy nr (...). W umowie tej określono ogólne warunki udzielania kredytu w rachunku bieżącym, w tym okres kredytowania, limit kredytu, oprocentowanie kredytu, zasady spłaty kredytu, sposób zabezpieczenia spłaty (weksel in blanco z deklaracją wekslową), warunki wypowiedzenia kredytu. Zgodnie z deklaracją wekslową powódka mogła wypełnić weksel w przypadku niedotrzymania terminów spłaty zobowiązań przez pozwaną wobec powódki, a dotyczących umów zawartych na podstawie umowy o współpracy.

Dalej powódka utrzymywała, że ziścił się warunek wypełnienia weksla wskazany w deklaracji wekslowej, w związku z czym wypełniła go na kwotę 1.192.438,90 zł, na którą składały się: kapitał kredytu – 821.659,67 zł, odsetki od kapitału kredytu naliczone za okres od 30 kwietnia 2009 r. do 25 lipca 2011 r. wg stopy procentowej równej czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP zgodnie z § 7 ust. 11 umowy o współpracy – 370.068,64 zł, prowizja z tytułu udzielenia gwarancji nr (...) – 500 zł, odsetki wg wyżej wskazanej stopy procentowej od kwoty prowizji za udzielenie

gwarancji za okres od 18 maja 2009 r. do 25 lipca 2011 r. Powódka wskazała również, że zawiadomiła pozwaną pismem z dnia 28 lipca 2011 r. o wypełnieniu weksla w związku z niespłaceniem kredytu w rachunku bieżącym i wezwała ją do zapłaty. Tym niemniej powódka wskazała, że w niniejszym procesie nie dochodzi kwoty 500 zł z tytułu prowizji za udzielenie gwarancji bankowej, ani też odsetek od tej prowizji, a jedynie kapitału udzielonego kredytu oraz odsetek od niego.

Dodatkowo powódka wyjaśniła, że zawarła z pozwaną dnia 13 sierpnia 2008 r. transakcję (...), w wyniku rozliczenia kwoty zamknięcia transakcji z dniem 23 stycznia 2009 r. powstało roszczenie powódki wobec pozwanej o zapłatę kwoty 8.877.243,09 zł, a spór o zapłatę tej kwoty toczy się między stronami przed Sądem Polubownym przy (...) Banków (...) pod sygn. (...). Wskazała nadto, że na rachunku bieżącym pozwanej ewidencjonowane były operacje związane z tworzeniem kaucji zabezpieczającej transakcję (...), na rachunku tym został zaewidencjonowany wynik rozliczenia transakcji (...), przy czym powódka zaksięgowała te operacje w ciężar rachunku bieżącego pozwanej opierając się na upoważnieniu udzielonym przez pozwaną w umowie kaucji nr (...) z dnia 21 sierpnia 2008 r. i umowie (...) nr (...).

Sąd Okręgowy w Szczecinie dnia 10 maja 2012 r. w sprawie VIII GNc 146/12 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, którym nakazał pozwanej (...) sp. z o.o. w R. aby zapłaciła powódce (...) Bank S.A. kwotę 1.191.728,31 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi w stosunku rocznym od dnia 11 sierpnia 2011 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 22.114 zł tytułem kosztów postępowania, w terminie dwóch tygodni od doręczenia, albo w tym terminie wniosła zarzuty.

Pozwana (...) sp. z o.o. w R. złożyła zarzuty do powyższego nakazu zapłaty wnosząc o jego uchylenie w całości oraz oddalenie powództwa w całości, jak również o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu w pierwszej kolejności zakwestionowała konstytucyjność nadawania mocy dokumentu urzędowego dokumentom wystawianym przez banki (wyrok T.K., sygn. P 7/09). Ponadto podniosła, że wierzytelność wskazana w wekslu oraz w wyciągu z ksiąg bankowych przedłożonych przez powódkę nie istnieje, jak również wypełnienie weksla nastąpiło niezgodnie z deklaracją wekslową. Podniosła także, iż wierzytelność powódki z tytułu transakcji (...) również nie istnieje, co jest przedmiotem innego postępowania.

Pozwana wskazała, że upoważniła powódkę do wypełnienia weksla tylko i wyłącznie w sytuacji powstania zadłużenia wynikającego z udzielonego kredytu, bowiem weksel był zabezpieczeniem wykonania umowy o współpracy. Co do umowy kredytu w rachunku bieżącym nr 09/093/08/Z/V. pozwana wskazała, że uruchomienie kredytu miało nastąpić dopiero po złożeniu odpowiedniej dyspozycji płatniczej przez pozwaną, co było równoznaczne ze złożeniem wniosku o kredyt.

Odnosząc się natomiast do transakcji (...) pozwana podnosiła, że była to całkowicie odmienna umowa, która – jak utrzymuje pozwana – jest nieważna od początku. Tym niemniej wskazała, że na podstawie tej umowy bank miał prawo do obciążenia rachunku rozliczeniowego kwotami zobowiązań wynikającymi z transakcji (...), ale w ocenie pozwanej nie dawało to powódce uprawnienia do samowolnego (wbrew woli pozwanej) uruchomienia kredytu na spłatę ewentualnych zobowiązań wynikających z transakcji (...). Pozwana podnosiła przy tym, że to kwoty pobierane przez powódkę z rachunku bieżącego pozwanej na poczet zobowiązań z transakcji (...) spowodowały uruchomienie kredytu. Podnosiła nadto pozwana, iż na bieżąco sprzeciwiała się tym obciążeniom, jak również że powódka pismem z dnia 21 maja 2009 r. uznała zastrzeżenia pozwanej w części dotyczącej obciążenia kredytu w rachunku bankowym. Tym niemniej powódka wypełniła weksel, pomimo podnoszenia przez pozwaną, że zostanie on w takim przypadku wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową.

Pozwana podnosiła również, abstrahując od powyższej argumentacji, że i tak powódka nie mogła należności z tytułu transakcji (...) pokryć z udzielonego kredytu, bowiem było to niezgodne z celem, na który kredyt został udzielony, a zatem nie było to finansowanie bieżącej działalności pozwanej.

W toku procesu powódka (...) Bank S.A. zmieniła nazwę na (...) S.A. (zmiana została wpisana do KRS w dniu 22 listopada 2013 r.).

W piśmie procesowym z dnia 8 kwietnia 2013 r. pozwana złożyła wniosek o zawieszenie niniejszego postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. z uwagi na prowadzone przez Sąd Polubowny (Arbitrażowy) przy (...) Banków (...) w W. postępowanie w sprawie (...). W piśmie wskazała, że jej zdaniem Sąd Polubowny rozstrzygnie w sprawie (...) w przedmiocie ważności bądź nieważności umowy (...), a rozstrzygnięcie to będzie wiążące dla Sądu orzekającego w niniejszej sprawie (będzie stanowiło prejudykat).

Między stronami wszczęte zostały dwa postępowania przed sądami powszechnymi dotyczące roszczeń z umowy (...): w sprawie VIII GC 78/10 (z powództwa (...) sp. z o.o. w R. przeciwko (...) Bank S.A. o ustalenie, że umowa (...) jest nieważna) oraz VIII GC 166/09 (z powództwa (...) sp. z o.o. w R. przeciwko (...) Bank S.A. o zapłatę części kwoty, jaką bank pobrał z rachunku bankowego m.in. z tytułu rozliczenia umowy (...), która – zdaniem spółki (...) – od samego początku była nieważna).

Na rozprawie w dniu 15 kwietnia 2013 r. strony wskazały, że oba te postępowania zakończyły się odrzuceniem pozwu z powodu zapisu na Sąd Polubowny.

Na rozprawie w dniu 29 sierpnia 2013 r. pełnomocnik pozwanej wyjaśnił, że pozwana nie dochodzi przed Sądem Polubownym stwierdzenia nieważności umowy (...), ponieważ nie ma interesu prawnego w zgłoszeniu takiego żądania, pozwanej służy bowiem roszczenie o zapłatę. Konsekwencją odrzucenia pozwu w obu wymienionych wyżej sprawach jest sprawa (...) prowadzona przed Sądem Polubownym, przed którym spółka (...) wniosła powództwo wzajemne o zapłatę kwoty 2.320.457,65 zł, którą bank nienależnie pobrał z rachunku bankowego spółki z tytułu rozliczenia nieważnej – zdaniem spółki (...) – umowy (...).

Na rozprawie w dniu 29 sierpnia 2013 r. Sąd oddalił wniosek pozwanej o zawieszenie postępowania, zawarty w piśmie procesowym z dnia 8 kwietnia 2013 roku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w R. – obecnie działająca pod nazwą (...) Transport (...) prowadzi działalność gospodarczą w zakresie transportu drogowego.

(...) Bank S.A. – obecnie (...) S.A. – jest bankiem w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2015 r. poz. 128).

Fakty niesporne.

(...)(...)k i spółka (...) zawarły dnia 5 czerwca 2000 r. umowę rachunku bankowego, którego rodzaj określono jako rachunek bieżący.

W § 4 wskazano, że bank realizuje wyłącznie dyspozycje z rachunku bankowego podpisane przez osoby wymienione w karcie wzorów podpisów lub (w wyjątkowych sytuacjach) przez pełnomocników, o których mowa w § 22 ust. 1 pkt 2 regulaminu otwierania, prowadzenia i zamykania rachunków bankowych w (...) Banku S.A.

Do umowy tej zawarto dnia 5 września 2001 r. aneks nr (...), a następnie dnia 27 stycznia 2005 r. aneks nr (...) oraz dnia 25 sierpnia 2006 r. aneks nr (...), w którym wskazano, że wyciągi ze wszystkich rachunków bieżących lub pomocniczych będą przez bank udostępniane w postaci elektronicznej za pośrednictwem internetowego systemu bankowości elektronicznej.

Numer rachunku bankowego, określony w aneksie nr (...), oznaczono na: (...).

Dowody: umowa rachunku bankowego z 5.06.2000 r. (k. 70-73);

aneks nr (...) do umowy rachunku bankowego z 5.06.2000 r. (k. 74);

aneks nr (...) do umowy rachunku bankowego z 5.06.2000 r. (k. 75-75v);

aneks nr (...) do umowy rachunku bankowego z 5.06.2000 r. (k. 76-77);

wniosek o zamianę rachunku bankowego z 13.01.2004 r. (k. 78);

karta wzorów podpisów (k. 79).

Dnia 28 listopada 2003 r. (...) (...)k i spółka (...) zawarły umowę ramową nr (...) w sprawie zasad współpracy w zakresie transakcji rynku finansowego, w której w § 5 wskazano, że zawarcie transakcji następuje telefonicznie przez osoby do tego uprawnione w imieniu klienta i banku.

Stanowiący do niej załącznik nr 1: „Wykaz transakcji objętych umową ramową” nie obejmował transakcji (...), a załącznik nr 2: „Karta informacyjna klienta” jako uprawnionych do zawierania transakcji w imieniu spółki (...) wymieniał dwie osoby – L. K. i W. L..

Dowód: umowa ramowa nr (...) z załącznikami (k. 369-374, 375-377).

Dnia 24 kwietnia 2008 r. (...) (...)k i spółka (...) zawarły umowę współpracy I nr (...). Jej przedmiot został określony w § 1 ust. 1 jako: określenie zasad współpracy między klientem (spółką (...)) a bankiem w zakresie korzystania przez klienta z produktów i usług banku (zwanym produktami) w ramach linii na finansowanie bieżącej działalności (...). W ust. 2 wskazano z kolei, że bank przyznaje klientowi prawo do korzystania z produktów określonych w jej § 3 ust. 1 w ramach limitu linii do maksymalnej kwoty 1.200.000 zł, przy czym wcześniej udzielone gwarancje nr (...) na 160.000 zł i (...) na 7.200 € obciążają kwotę limitu, zaś środki finansowe w ramach linii (...) zostaną przeznaczone w pierwszej kolejności na spłatę kredytu w rachunku walutowym udzielonego na podstawie umowy kredytowej nr (...) z dnia 9.10.2000 r.

Zgodnie z § 2 umowy limit został ustalony na okres od podpisania umowy do dnia 30 kwietnia 2009 r., przy czym ostateczny termin ważności produktów z § 3 ust. 1 może wykraczać poza podstawowy okres ważności limitu, co spowoduje przedłużenie okresu limitu.

W § 3 umowy w ust. 1 wskazano, że bank wyraża gotowość do udostępnienia w ramach limitu następujących produktów: gwarancji w złotych lub innej walucie udzielanych na wniosek klienta do maksymalnej kwoty 500.000 zł z maksymalnym okresem ważności do 24 miesięcy (lit. a), kredytu wielowalutowego w rachunku bieżącym, który może być wykorzystany w złotych, euro lub szwedzkich koronach, udzielanego na wniosek klienta i zgodnie z umową kredytu wielowalutowego w rachunku bieżącym, której wzór stanowi załącznik nr 1 do umowy współpracy I, do maksymalnej kwoty 1.000.000 zł (lit. b), kredytów obrotowych w złotych lub innej walucie udzielanych na wniosek klienta i zgodnie z umową kredytu obrotowego, której wzór stanowi załącznik nr 2 do umowy współpracy I, do maksymalnej kwoty 1.000.000 zł.

Stosownie do § 3 ust. 2 umowy dotyczące poszczególnych produktów z § 3 ust. 1 miały stanowić integralną część umowy współpracy I.

W § 3 ust. 8 wskazano, że w przypadku kredytu wielowalutowego w rachunku bieżącym z ust. 1 lit. b za kwotę udostępnioną w ramach limitu przyjmuje się maksymalne zadłużenie klienta mogące powstać z tytułu wymienionego kredytu, niezależnie od rzeczywistego zadłużenia ewidencjonowanego na rachunkach klienta.

W § 5 określono wynagrodzenie banku w ust. 1 wskazując, że klient zobowiązuje się do zapłaty bankowi należnych odsetek z tytułu udostępnionych produktów określonych w § 3 ust. 1 lit. b i c w określony w tej jednostce redakcyjnej sposób. W przypadku kredytu wielowalutowego w rachunku bieżącym według zmiennej stopy procentowej, obliczanych w stosunku rocznym od kwoty wykorzystanego kredytu; wysokość oprocentowania miała być równa

zmiennej stopie referencyjnej wskazanej przez bank dla depozytów jednodniowych w walucie wykorzystania, z notowania na 1 dzień roboczy przed datą postawienia środków do dyspozycji i przed dniem aktualizacji stopy powiększonej o 1,95 punktów procentowych z tytułu marży banku, przy czym odsetki naliczane są w okresach miesięcznych i płatne do ostatniego roboczego dnia każdego miesiąca w okresie kredytowania oraz w dniu ostatecznej spłaty kredytu. W ust. 4 wskazano stopy referencyjne dla poszczególnych walut, przy czym dla złotych jest to WIBOR.

W § 7 ust. 3 umowy wskazano, że klient zobowiązuje się do spłaty zobowiązań z tytułu produktów, w tym kapitału, naliczonych odsetek, prowizji i ewentualnie innych kosztów w walucie, w której produkt został udostępniony lub w równowartości w złotych zgodnie z obowiązującymi w banku zasadami wymiany i konwersji walut, w pierwszej kolejności przed innymi płatnościami. W ust. 4 wskazano, że za datę spłaty uważa się dzień obciążenia rachunku klienta, a w przypadku braku środków na rachunku, dzień wpływu środków pieniężnych na rachunek klienta.

§ 8 umowy określał zabezpieczenie spłaty należności banku, którym miał być weksel własny in blanco klienta wraz z deklaracją wekslową z dnia 24 kwietnia 2008 r. oraz cesja na rzecz banku wierzytelności należnych klientowi od T. Transport AB w T. w Szwecji z tytułu usług transportowych na podstawie umowy z dnia 24 kwietnia 2008 r., stanowiącej załącznik do umowy współpracy I.

§ 13 ust. 6 wskazywał, że w przypadku niespłacenia zadłużenia w okresie wypowiedzenia staje się ono, za wyjątkiem należnych odsetek, zadłużeniem przeterminowanym, od którego bank pobierze odsetki w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP, naliczane od dnia wymagalności do dnia poprzedzającego dzień efektywnej zapłaty włącznie. W ust. 8 wskazano, że wypowiedzenie umowy w trybie określonym w ust. 1-7 stanowi jednocześnie wypowiedzenie umów dotyczących udostępnienia poszczególnych produktów w ramach umowy, z zachowaniem okresu wypowiedzenia określonego w ust. 2 (30 dni, a w razie zagrożenia upadłością klienta – 7 dni), zaś w przypadku produktów z § 3 ust. 1 lit. b i c bank stawia kredyty w stan wymagalności.

W § 23 z kolei wskazano, że do podpisywania umów oraz składania zleceń wskazanych w § 3 ust. 1 umowy upoważnione są osoby uprawnione do dysponowania którymkolwiek z rachunków bankowych klienta prowadzonych w ramach umowy rachunku bieżącego nr (...) z dnia 5 czerwca 2000 r. wg karty wzoru podpisów z dnia 13 stycznia 2004 r.

Załącznikami do umowy współpracy I były: projekt umowy o kredyt wielowalutowy w rachunku bieżącym w ramach linii na finansowanie bieżącej działalności, projekt umowy o kredyt obrotowy w ramach linii na finansowanie bieżącej działalności, oświadczenie o dobrowolnym poddaniu się egzekucji na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego oraz projekt oświadczenia o dobrowolnym poddaniu się egzekucji na podstawie (...).

Dowody: umowa współpracy I nr (...) (k. 25-38);

projekt umowy o kredyt wielowalutowy w rachunku bieżącym (k. 39-41);

projekt umowy o kredyt obrotowy (k. 42-43);

oświadczenie o dobrowolnym poddaniu się egzekucji na podstawie (...) (k. 44);

projekt oświadczenia o dobrowolnym poddaniu się egzekucji na podstawie (...) (k. 45).

W tej samej dacie – 24 kwietnia 2008 r. – (...) (...)k i spółka (...) zawarły umowę o kredyt wielowalutowy w rachunku bieżącym nr (...)V. w ramach linii na finansowanie bieżącej działalności. W jej § 1 wskazano, że zgodnie z postanowieniami umowy o współpracy I nr (...) z dnia 24 kwietnia 2008 r. klient wnioskuje o udostępnienie, a bank udziela klientowi kredytu wielowalutowego w rachunku bieżącym w łącznej wysokości nie przekraczającej 1.000.000 zł zwanej limitem kredytu. Stosownie do ust. 2 wykorzystanie kredytu miało następować w drodze realizacji dyspozycji płatniczych w ciężar wskazanych rachunków bieżących klienta (jeden prowadzony był w złotych, drugi w euro, a trzeci w szwedzkich koronach), powodując lub zwiększając saldo debetowe na tym rachunku do wysokości określonej w ust. 1.

W § 2 wskazano, że klient może się zadłużać z tytułu udzielonego kredytu w okresie od dnia 24 kwietnia 2008 r. do dnia 29 kwietnia 2009 r., kwota złożonego do realizacji zlecenia płatniczego w ramach umowy kredytu nie może przekraczać dostępnej kwoty limitu kredytu z zastosowaniem średniego kursu danej waluty obowiązującego w banku w chwili realizacji zlecenia. W ust. 4 zastrzeżono, że łączna kwota zobowiązań klienta z tytułu wykorzystania kredytu nie może przekroczyć limitu kredytu. W ust. 9 bank zobowiązał się do terminowego realizowania zleceń płatniczych klienta do wysokości kwoty limitu kredytu, z zastrzeżeniem ust. 2, 3 i 10. W ust. 11 wskazano, że przed upływem terminu ostatecznej spłaty kredytu, środki wpływające na rachunki bieżące, na których występuje saldo debetowe, powodują zmniejszenie lub likwidację salda debetowego na tych rachunkach oraz zmniejszenie łącznego wykorzystania kredytu, co każdorazowo zwiększa kwotę kredytu (i może on być wielokrotnie wykorzystywany). Z kolei w ust. 12 wskazano, że klient zobowiązuje się do ostatecznej spłaty salda debetowego rachunku bieżącego do dnia 30 kwietnia 2009 r. wskazano również, że spłata kredytu następuje z najbliższych wpływów na rachunki bieżące wymienione w § 1 bez dyspozycji klienta, przed wszystkimi innymi płatnościami.

§ 3 stanowił, że bank naliczy należne odsetki, opłaty i prowizje zgodnie z postanowieniami umowy współpracy wskazanej w § 1, w szczególności bank potwierdził, że wysokość oprocentowania kredytu będzie równa dla części kredytu wykorzystanej w złotych zmiennej stopie WIBOR dla depozytów O/N z notowania na 1 dzień roboczy przed datą postawienia środków do dyspozycji (i przed dniem aktualizacji stawki), powiększonej o 1,95 punktów procentowych z tytułu marży banku.

W § 4 wskazano, że klient zobowiązuje się spłacić należne bankowi odsetki, opłaty i prowizje w kwotach i terminach określonych w wymienionej w § 1 umowie współpracy i w umowie kredytu, zaś w § 5 wskazano, że pozostałe warunki udzielenia kredytu reguluje umowa o współpracy.

Dowód: umowa o kredyt wielowalutowy w rachunku bieżącym nr (...)V. (k. 46#48).

W celu zabezpieczenia terminowej spłaty zobowiązań wobec (...) Banku spółka (...) wystawiła dnia 24 kwietnia 2008 r. weksel własny in blanco na zlecenie (...) Banku S.A., do którego dołączona została deklaracja wekslowa, skierowana do (...) Banku, w której wskazano, że spółka (...) składa do dyspozycji (...) Banku ten weksel, który bank ma prawo wypełnić w każdym czasie w przypadku niedotrzymania terminów spłaty zobowiązań wobec banku z umów dotyczących produktów bankowych zawartych w ramach umowy o współpracy I nr (...) z dnia 24 kwietnia 2008 r. na sumę równoważącą w złotych odpowiadającą zaległemu zadłużeniu wobec banku wraz z należnymi odsetkami i innymi kosztami oraz ma prawo weksel ten opatrzyć klauzulą bez protestu i datą płatności według swego uznania, zawiadamiając spółkę (...) listem poleconym. Wskazano również, że bank ma także prawo wypełnić weksel we wszystkich tych przypadkach, w których służy mu prawo ściągnięcia jakichkolwiek swoich wierzytelności przed nadejściem terminu płatności, na sumę odpowiadającą zaległemu zadłużeniu.

Dowody: weksel z 24.04.2008 r. (k. 49);

deklaracja wekslowa z 24.04.2008 r. (k. 50).

W 2008 r. pracownik banku (...) przedstawił przedstawicielom spółki (...) prezentację zatytułowaną „Minimalizacja kosztów finansowania”.

Rezultatem tego spotkania była telefoniczna rozmowa z dnia 13 sierpnia 2008 r., podczas której (...) (...)k i spółka (...), reprezentowana przez prezesa zarządu W. G., dokonały telefonicznych ustaleń dotyczących zawarcia umowy nazywanej transakcją (...).

Dnia 14 sierpnia 2008 r. telefoniczne ustalenia te zostały utrwalone na piśmie. W piśmie tym – zatytułowanym umowa (...) nr (...) – wskazano jako walutę bazową jeną japońskiego, zaś jako walutę niebazową złotego, kurs walutowy (...) o, (...), bazowe kwoty transakcji w poszczególnych bazowych podokresach odsetkowych 495.049.505 jenów, a niebazowe kwoty transakcji w poszczególnych niebazowych podokresach odsetkowych 10.000.000 zł. W piśmie tym wskazano

również, że klient upoważnia (...) (...)k do obciążenia swojego rachunku rozliczeniowego kwotami zobowiązań klienta wynikającymi z rozliczenia transakcji.

W piśmie tym wskazano również, że w sprawach nieuregulowanych mają zastosowanie wydane przez (...) Bank S.A.: Regulamin „Walutowe transakcje zamiany stóp procentowych ((...))” oraz Regulamin „Ogólne warunki współpracy z Klientami w zakresie transakcji rynku finansowego”, które miały stanowić integralną część umowy (...) nr (...).

Dowody: umowa (...) nr (...) z 14.08.2008 r. (k. 63-65);

umowa (...) nr (...) korekta z 16.12.2008 r. (k. 66-68);

prezentacja „Minimalizacja kosztów finansowania” (k. 808-816v).

Po spisaniu ustaleń dotyczących transakcji (...) (...)k i spółka (...), reprezentowana przez prezesa zarządu W. G., zawarły umowę kaucji nr (...) z dnia 21 sierpnia 2008 r., zabezpieczającą transakcję (...), w której wskazano, że klient składa w banku kaucję w wysokości ustalonej zgodnie z zasadami wskazanymi w regulaminie „Ogólne warunki współpracy z klientami w zakresie transakcji rynku finansowego”. Wskazano przy tym, że klient upoważnia nieodwołalnie bank do obciążenia swojego rachunku rozliczeniowego nr (...) w celu ustanowienia i uzupełnienia zabezpieczenia w formie kaucji w kwotach określonych każdorazowo w raporcie na temat zabezpieczeń, o którym mowa w § 20 ust. 1 regulaminu (...) Banku S.A. „Ogólne warunki współpracy z klientami w zakresie transakcji rynku finansowego”. Wskazano również, że bank jest zobowiązany przekazać środki pieniężne stanowiące kaucję na rachunek rozliczeniowy klienta po wywiązaniu się przez niego ze zobowiązań z tytułu zawartych z bankiem transakcji pochodnych wchodzących w skład pakietu transakcji.

Ponadto dnia 21 sierpnia 2008 r. strony zawarły umowę ramową nr (...) w sprawie zasad współpracy w zakresie transakcji rynku finansowego. W § 6 ust. 1 tej umowy wskazano, że zawarcie umowy następuje telefonicznie przez osoby do tego uprawnione w imieniu klienta i banku, z kolei w jej § 15 wskazano, że po dniu podpisania umowy ramowej do transakcji rynku finansowego zawartych przed dniem zawarcia umowy ramowej zastosowanie będą miały jej postanowienia oraz regulaminy, o których mowa w jej § 2 ust. 1, tj. regulamin „Ogólne warunki współpracy z klientami w zakresie transakcji rynku finansowego” oraz regulaminy transakcji objętych umową ramową.

Załączniki do umowy ramowej stanowiły:

- załącznik nr 1 – wykaz transakcji objętych umową ramową,
- załącznik nr 2 – karta informacyjna klienta,
- załącznik nr 3 (...) Banku S.A. „Ogólne warunki współpracy z Klientami w zakresie transakcji rynku finansowego”.

Stanowiący do umowy załącznik nr 1 – wykaz transakcji objętych umową ramową – w pkt. 13 wskazywał, że objęte nią są walutowe transakcje zamiany stóp procentowych ((...)), ponadto załącznik nr 2 karta informacyjna klienta wskazywał dwie osoby uprawnione do zawierania transakcji w imieniu spółki (...) – W. G. i L. K.

Zarówno umowa (...), jak też umowa ramowa i umowa kaucji zawierały zapis na sąd polubowny, zgodnie z którym ewentualne spory miały być rozpatrywane przez sąd polubowny przy (...) Banków (...).

Dowody: umowa kaucji nr (...) z 21.08.2008 r. (k. 62);

umowa ramowa nr (...) z załącznikami (k. 352-356, 356v-368v).

Regulamin „Ogólne warunki współpracy z Klientami w zakresie transakcji rynku finansowego” (...) Bank S.A. doręczył spółce (...) wraz z umową ramową nr (...).

Fakt przyznany przez powódkę – art. 229 k.p.c.

Regulamin „Ogólne warunki współpracy z Klientami w zakresie transakcji rynku finansowego”, stanowiący załącznik do umowy ramowej nr (...), w odniesieniu do transakcji (...) regulował kwestie takie jak: zasady zawierania transakcji, zabezpieczenie rozliczenia transakcji kasowych, zabezpieczenie rozliczenia transakcji pochodnych, wycenę bieżącej wartości rynkowej netto pakietu transakcji, tryb ustanowienia zabezpieczenia, tryb zwrotu zabezpieczenia, przypadki naruszenia warunków transakcji, przedterminowe rozliczenie transakcji oraz zaspokojenie roszczeń z zabezpieczenia.

We wzorcu tym wskazano m.in. w § 3¹ ust. 1, że to klient samodzielnie dokonuje oceny ryzyka ekonomicznego każdej zawieranej transakcji, w § 4 zawarto definicje istotnych pojęć wykorzystywanych w umowie jak „bieżąca wartość rynkowa netto pakietu transakcji”, „dzień wyceny”, „jednostkowa cena instrumentu bazowego transakcji”, „kwota zamknięcia”, „kwota zamknięcia transakcji”, „transakcja kasowa”, „transakcja pochodna”, „zabezpieczenie”, „zabezpieczenie minimalne”, „zabezpieczenie wymagalne”.

Nadto w § 8 ust. 4 wskazano, że w przypadku podpisania przez Klienta i (...) umowy ramowej w sprawie zasad współpracy w zakresie transakcji rynku finansowego, warunki współpracy, regulaminy transakcji, oraz potwierdzenia transakcji powinny być przez (...) doręczone zgodnie z tą umową. Paragrafy 18-20 szczegółowo regulowały wycenę bieżącej wartości rynkowej netto pakietu transakcji.

Dowód: Regulamin „Ogólne warunki współpracy z Klientami w zakresie transakcji rynku finansowego” (tekst jednolity, stan prawny na dzień 1 lutego 2005 r.) (k. 359-368v).

(...)(...)k obciążał rachunek bieżący spółki (...) należnościami z tytułu transakcji (...).

Fakt niesporny.

Dnia 8 października 2008 r. sporządzono wyciąg nr 194 z rachunku spółki (...), z którego wynika, że saldo początkowe dnia 8 października 2008 r. na tym rachunku było dodatnie i wynosiło 97.040,40 zł.

Tego dnia (...)(...)k dokonał przelewu wewnętrznego na rachunek (...) z tytułu ustanowienia zabezpieczenia pomniejszając saldo rachunku nr (...) o kwotę 224.709,44 zł. Saldo po tej transakcji wynosiło #128.621,71 zł. Ostatecznie saldo końcowe na dzień 8.10.2008 r. wynosiło #116.681,00 zł.

Dowód: wyciąg nr 194 z rachunku nr (...) z 8.10.2008 r. (k. 128-128v).

Dnia 22 grudnia 2008 r. sporządzono wyciąg nr 240 z rachunku spółki (...), z którego wynika, że saldo początkowe dnia 22 grudnia 2008 r. wynosiło -990.851,11 zł. Tego dnia (...)(...)k dokonał przelewu wewnętrznego na rachunek nr (...) z tytułu ustanowienia zabezpieczenia pomniejszając saldo rachunku nr (...) o kwotę 3.521.071,46 zł. Saldo po tej transakcji wynosiło -4.503.096,57 zł i takie też było saldo końcowe na dzień 22.12.2008 r.

Dowód: wyciąg nr 240 z rachunku nr (...) z 22.12.2008 r. (k. 131-131v).

(...)(...)k uważał, że spółka (...) dokonała dyspozycji płatniczej powodującej uruchomienie kredytu w rachunku bieżącym, bowiem to ten rachunek wskazała jako rachunek, który ma być obciążony w związku z transakcją (...).

Dowód: zeznania świadka E. B. (k. 896v-897, 898).

Spółka (...) zażądała zakończenia transakcji (...) i jej przedterminowego rozliczenia.

Fakt niesporny.

Dnia 23 stycznia 2009 r. sporządzono wyciąg nr 12 z rachunku spółki (...), z którego wynika, że saldo początkowe dnia 23 stycznia 2009 r. wynosiło #7.546.416,01 zł. Tego dnia (...)(...)k dokonał przelewu wewnętrznego na rachunek (...) z tytułu kalkulacji kwoty zamknięcia nr 13/09 pomniejszając saldo rachunku o kwotę 12.068.718 zł. Saldo po tej transakcji wynosiło #19.615.134,01 zł. Następnie (...)(...)k dokonał przelewu wewnętrznego z rachunku nr (...) z

tytułu przekazu środków – zwrotu zabezpieczenia powiększając saldo o kwotę 8.438.703,55 zł. Saldo po tej transakcji wynosiło 11.176.430,46 zł i takie też było saldo końcowe na dzień 23.01.2009 r.

Dowód: wyciąg nr 12 z rachunku nr (...) z 23.01.2009 r. (k. 132-133).

Pismem z dnia 26 stycznia 2009 r. W. G. jako prezes zarządu spółki (...) zwróciła się do (...) Banku z żądaniem wyjaśnienia, na jakiej podstawie bank dokonał uruchomienia kredytu w rachunku bieżącym nr (...)V. na rozliczenie należności wynikającej z zamknięcia transakcji (...) nr (...). Wskazała przy tym, że z informacji o stanie rachunku, w którym księgowany jest kredyt, wynika, że został on wykorzystany w całej wysokości, tj. 1.000.000 zł, bowiem kwota ta została wykorzystana do rozliczenia należności wynikającej z zamknięcia transakcji (...) nr (...). Dalej wskazała, że nawet pomijając kwestię nieważności transakcji (...) nr (...) (jak podkreśliła – w ocenie spółki (...) umowa ta jest nieważna), to nawet przy hipotetycznym założeniu, że należność wynikająca z tej transakcji przysługuje (...) Bankowi, to i tak (...) (...)k nie miał żadnych podstaw prawnych, aby część tej należności spłacić z kredytu, bowiem ani umowa kredytu, ani przepisy prawa nie upoważniały banku do uruchomienia tego kredytu, co więcej z umowy kredytu jasno wynika, że jego celem jest finansowanie bieżącej działalności spółki, a zatem przeznaczenie środków z kredytu na spłatę należności z transakcji (...) stoi w sprzeczności z przepisami prawa.

Dowód: pismo z 26.01.2009 r. (k. 82, 134).

Tego samego dnia – 26 stycznia 2009 r. – spółka (...) złożyła oświadczenie, na podstawie art. 84 § 1 i 2 oraz art. 86 § 1 i 2 k.c., o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli złożonego w dniu 13 sierpnia 2008 r., a dotyczącego zawarcia umowy (...) nr (...). Wskazała w nim, że transakcja została przedstawiona jej przez pracownika banku jako „transakcja zabezpieczająca”, mająca na celu „minimalizację kosztów finansowania” i eliminująca „ryzyko stóp procentowych w firmie”. Wskazała, że przy przedstawianiu warunków umowy nie wskazano informacji o możliwości żądania przez bank dodatkowego zabezpieczenia w trakcie trwania transakcji i o możliwości zamknięcia i rozliczenia transakcji w razie niedostarczenia takiego zabezpieczenia, nie podano również informacji o sposobie ustalenia wartości transakcji, w szczególności, o tzw. dyskoncie przy jej wcześniejszym zamknięciu. Wskazała również, że transakcja została zawarta dnia 13 sierpnia 2008 r. drogą telefoniczną bez podpisania jakiegokolwiek umowy ramowej dotyczącej tego typu transakcji, bez dodatkowego ostrzeżenia o ryzyku związanym z transakcją, bez dostarczenia regulaminów dotyczących transakcji, a nawet bez stworzenia możliwości zapoznania się z tymi regulaminami, bowiem nie były dostępne na stronie internetowej banku. Składająca oświadczenie jako prezes zarządu spółki (...) W. G. ponadto podnosiła, że została wprowadzona w błąd, a nadto że (...) (...)k uczynił to podstępnie. Jednocześnie wezwała do niezwłocznego zwrotu bezprawnie pobranej z rachunku kwoty 892.287,54 zł.

Dowód: oświadczenie z 26.01.2009 r. (k. 198#198v, 532-532v).

Dnia 6 marca 2009 r. sporządzono wyciąg nr 28 z rachunku nr (...), z którego wynika, że (...) (...)k dokonał tego dnia na tym rachunku szeregu przebiegowań związanych z transakcją (...).

W związku z tym spółka (...) prowadziła korespondencję z (...) Bankiem w celu wyjaśnienia podstawy dokonywanych na jej rachunku bankowym operacji.

Dowody: wyciąg nr 28 z rachunku nr (...) z 6.03.2009 r. (k. 137-137v);

korespondencja elektroniczna z okresu 3-9.03.2009 r. (k. 138-139);

pismo z 11.03.2009 r. (k. 140).

Spółka (...) zmieniła nazwę na (...) Transport (...).

Fakt niesporny.

Dnia 14 kwietnia 2009 r. sporządzono wyciąg nr 37 z rachunku nr (...), z którego wynika, że (...) (...)k dokonał przeksięgowania debetu z tytułu ustanowienia kaucji pod transakcję powiększając saldo początkowe o kwotę 5.247.228,64 zł, oraz przeksięgowania odsetek od debetu z tytułu ustanowienia kaucji pod transakcję powiększając saldo o kwotę 198.679,08 zł. Saldo końcowe na dzień 24 kwietnia 2009 r. wynosiło #821.659,66 zł.

Dowód: wyciąg nr 37 z rachunku nr (...) z 24.04.2009 r. (k. 143-143v).

Dnia 28 kwietnia 2009 r. spółka (...) wypowiedziała, na podstawie § 12 ust. 3, umowę rachunku bankowego z dnia 5 czerwca 2000 r. z zachowaniem jednomiesięcznego okresu wypowiedzenia.

Oświadczenie o wypowiedzeniu umowy rachunku bankowego podpisała prezes zarządu spółki (...) Transport (...) W. G..

Naczelnik wydziału obsługi klienta (...) Banku sprawdziła zgodność podpisu ze wzorem podpisu, zaś st. inspektor bankowy M. Ameryk dopisała wzmiankę „rachunek zamknięty”, opatrzoną datą „28.05.09.”.

Dowód: pismo z 28.04.2009 r. (k. 80).

Dnia 8 maja 2009 r. (...) (...)k poinformował spółkę (...), że w związku ze zgłaszanymi przez nią zarzutami dotyczącymi nieprawidłowości w rozliczeniu transakcji (...) oraz obciążenia kredytu w rachunku bieżącym wynikiem rozliczenia transakcji, departament restrukturyzacji i windykacji dokonuje weryfikacji dokonanych operacji.

Dowód: pismo z 8.05.2009 r. (k. 144).

Dnia 15 maja 2009 r. (...) (...)k przesłał spółce (...) pismo zatytułowane „oświadczenie o potrąceniu wierzytelności”, w którym wskazał, że ze skutkiem na dzień 17 kwietnia 2009 r. potrącił wierzytelność z tytułu umowy o kredyt wielowalutowy w rachunku bieżącym nr (...)V. z dnia 24.04.2008 r. z wierzytelności wynikającej z umowy rachunku bankowego nr (...) do wysokości 153.217,25 zł, w ten sposób, że w wyniku dokonanego potrącenia wierzytelności umorzyły się do wyżej wymienionej kwoty, co oznacza, że do zapłaty na rzecz (...) Banku pozostała kwota 821.659,67 zł oraz należne odsetki. Wskazano również, że bank rozliczył w pierwszej kolejności należność główną.

Dowód: oświadczenie o potrąceniu wierzytelności z 15.05.2009 r. (k. 145).

Pismem z dnia 21 maja 2009 r., skierowanym do spółki (...), (...) (...)k poinformował ją, nawiązując do pisma banku z dnia 8.05.2009 r. dotyczącego dokonania analizy stanu sprawy, w związku ze zgłaszanymi przez spółkę zastrzeżeniami co do prawidłowości rozliczenia transakcji (...) oraz obciążenia kredytu w rachunku bieżącym wynikiem rozliczenia transakcji, że uznał zastrzeżenia spółki (...) w części dotyczącej obciążenia kredytu w rachunku bankowym, udzielonego na podstawie umowy nr (...), wynikiem rozliczenia transakcji (...) nr (...). W związku z tym bank poinformował, że dokonał korekt księgowych, mających na celu cofnięcie obciążeń i doprowadzenie do prawidłowego stanu zadłużenia. Dalej (...) (...)k wskazał, że aktualny stan zadłużenia wobec niego z tytułu transakcji (...) na dzień 4.05.2009 r. (włącznie) wynosi łącznie 9.271.337,85 zł (na kwotę tą składa się kapitał wymagalny – 8.877.243,09 zł, odsetki za zwłokę od kapitału wymagalnego z tytułu (...) za okres od 23.01.2009 r. do 04.05.2009 r. włącznie – 131.873,76 zł i odsetki za zwłokę od kapitału wymagalnego z tytułu kaucji za okres od 8.10.2008 r. do 04.05.2009 r. włącznie), z kolei z tytułu kredytu w rachunku bieżącym na dzień 11.05.2009 r. wynosi łącznie 828.895,64 zł (na kwotę tą składa się kapitał wymagalny – 820.527,78 zł, odsetki zapadłe – 3.640,49 zł i odsetki od należności wymagalnej – 4.727,37 zł).

Pismo podpisali pełnomocnicy (...) Banku (...) i C. K..

Dowód: pismo z 21.05.2009 r. (k. 83-83v, 148-148v).

Również dnia 21 maja 2009 r. (...) (...)k skierował do spółki (...) wezwanie do zapłaty kwoty 829.854,73 zł z tytułu kredytu wielowalutowego w rachunku bieżącym objętego umową kredytową nr (...) z dnia 24.04.2008 r., na którą

składa się 821.659,67 zł z tytułu kapitału wymagalnego, 3.640,49 zł z tytułu odsetek zapadłych i 4.554,57 zł z tytułu odsetek od należności wymagalnej na dzień 13 maja 2009 r. (...) domagał się zapłaty w terminie 7 dni od doręczenia wezwania.

Dowód: wezwanie do zapłaty z 21.05.2009 r. (k. 149).

Dnia 27 maja 2009 r. sporządzono wyciąg nr 50 z rachunku nr (...), w którym wskazano, że dnia 27 maja 2009 r. dokonano przebiegowania kapitału przeterminowanego z umowy kredytu nr (...)V. w kwocie 821.659,67 zł. Po tej operacji saldo końcowe na dzień 27 maja 2009 r. na rachunku nr (...) wynosiło 0 zł, podczas gdy saldo początkowe z dnia 23 maja 2009 r. wynosiło #821.659,67 zł.

Dowód: wyciąg nr 50 z rachunku nr (...) z 27.05.2009 r. (k. 81).

Spółka (...) pismem z dnia 29 maja 2009 r. zakwestionowała roszczenie (...) Banku. Wskazała na sprzeczność między stanowiskiem wyrażonym w piśmie z dnia 21 maja 2009 r, które uznaje jej zastrzeżenia, a wezwaniem do zapłaty datowanym na ten sam dzień. Ponadto spółka (...) wskazała na to, że (...) (...)k dokonał potrącenia dopiero po dokonaniu wpłaty przez jednego z jej kontrahenta kwoty 153.217,25 zł, podczas gdy nie dokonywał tego z wpłatami innych kontrahentów przez okres ostatnich kilku miesięcy, których łączna wysokość sięga 2 mln zł, które to kwoty nie zostały zaliczone na spłatę kredytu walutowego, ale pomniejszały saldo debetowe. Wskazała nadto spółka (...), że (...) (...)k powinien był konsekwentnie przebiegować wszystkie wpłaty, które pomniejszały saldo debetowe na spłatę kredytu.

Odniosła się również do wezwania do zapłaty kwoty 9.271.337,85 zł z tytułu transakcji (...) podtrzymując przedstawione wcześniej stanowisko, że transakcja (...) jest nieważna i nie może wywołać skutków prawnych. Zażądała nadto od (...) Banku niezwłocznego zwrotu wszystkich kwot, które zostały przez niego zaliczone na poczet rzekomego zadłużenia spółki (...) wynikającego z transakcji (...).

Dowód: pismo z 29.05.2009 r. (k. 150-150v).

Spółka (...) wniosła dnia 5 lutego 2010 r. do Sądu Okręgowego w Szczecinie pozew przeciwko (...) Bankowi o ustalenie nieważności umowy (...).

(...) (...)k złożył odpowiedź na pozew datowaną na dzień 22 marca 2010 r., w której podniósł zarzut zapisu na sąd polubowny.

Sąd w tej sprawie odrzucił pozew z uwagi na zarzut zapisu na sąd polubowny.

Fakty niesporne, nadto dowody: pozew z 5.02.2010 r. (k. 152-175);

odpowiedź z 22.03.2010 r. na pozew z 5.02.2010 r.. (k. 176-195).

Pismem z dnia 28 lipca 2011 r., podpisanym przez wicedyrektora departamentu restrukturyzacji i windykacji (...) i pełnomocnika C. K., (...) (...)k zawiadomił spółkę (...), że w związku z niespłaceniem kredytu udzielonego jej przez bank na podstawie umowy kredytowej nr (...) z dnia 24 kwietnia 2008 r. oraz prowizji z tytułu udzielonej gwarancji nr (...), które zostały zawarte w ramach współpracy określonej w umowie współpracy I nr (...) z dnia 24 kwietnia 2008 r., zamierza wypełnić weksel złożony tytułem zabezpieczenia powyższych wierzytelności zgodnie z deklaracją wekslową. Sumę wekslową określono jako 1.192.438,90 zł, datę płatności 10 sierpnia 2011 r., miejsce wykupu (...) Bank S.A. Oddział Korporacyjny w S.. Weksel miał zostać przedstawiony do zapłaty w terminie i miejscu jego płatności. Wskazano również, że suma wekslowa została naliczona w następujący sposób: kapitał wymagalny – 821.659,67 zł, odsetki od kapitału wymagalnego naliczone do dnia 25 lipca 2011 r. łącznie – 370.068,64 zł, prowizje zapadłe z tytułu gwarancji nr (...) – 500 zł, odsetki od prowizji z tytułu gwarancji nr (...) – 210,59 zł. Wskazano również, że weksel zostanie wypełniony z klauzulą bez protestu.

Pismo to zostało odebrane przez spółkę (...) dnia 2 sierpnia 2011 r.

Dowody: zawiadomienie z 28.07.2011 r. (k. 53);

potwierdzenie odbioru z 2.08.2011 r. (k. 54).

Pismem z dnia 4 sierpnia 2011 r. spółka (...) zakwestionowała istnienie wskazanej w deklaracji wekslowej z dnia 24.04.2008 r. podstawy do wypełnienia weksla in blanco przez (...) (...)k.

Dowód: pismo z 4.08.2011 r. (k. 150-150v).

(...) (...)k wypełnił wystawiony przez spółkę (...) (podpisany przez prezesa zarządu W. G.) weksel własny in blanco nadając mu treść:

„10 sierpnia 2011 r. zapłacimy bez protestu za ten sola weksel na zlecenie (...) Banku Spółki Akcyjnej sumę jeden milion sto dziewięćdziesiąt dwa tysiące trzysta trzydzieści osiem złotych dziewięćdziesiąt groszy. Płatny (...) Bank (...)”.

Fakt niesporny, nadto dowód: weksel z 24.04.2008 r. (k. 49).

Dnia 12 kwietnia 2012 r. został wystawiony przez (...) (...)k wyciąg z ksiąg banku nr (...), w którym wskazano, że na podstawie ksiąg banku (...) stwierdził, że spółka (...) zobowiązana była zapłacić (...) Bankowi kwotę 825.300,16 zł według stanu na dzień 30.04.2009 r. włącznie. Wskazano również, że powyższa kwota wynika z udzielenia przez bank kredytu na podstawie umowy o kredyt wielowalutowy w rachunku bieżącym nr (...)V. z dnia 24.04.2008 r., a składają się na nią: kapitał wymagalny w kwocie 821.659,67 zł oraz odsetki od kapitału naliczone za okres od 1.04.2009 r. do 30.04.2009 r.

Wyciąg został opatrzony pieczęcią banku, a także podpisany przez dyrektora departamentu restrukturyzacji i windykacji (...) i wicedyrektora departamentu restrukturyzacji i windykacji (...), którym (...) (...)k udzielił w formie pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi pełnomocnictwa do reprezentowania banku łącznie z drugim pełnomocnikiem lub członkiem zarządu w zakresie m.in. podpisywania wyciągów z ksiąg banku.

Dowody: wyciąg z ksiąg banku nr (...) z 12.04.2012 r. (k. 55);

pełnomocnictwo nr 335/11 z 1.06.2011 r. (k. 56-57v);

pełnomocnictwo nr 332/11 z 1.06.2011 r. (k. 58-59v).

Sąd Polubowny (Arbitrażowy) przy (...) Banków (...) w W., wyrokiem z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie (...), działając na podstawie zapisu na sąd polubowny zawartego w umowie walutowej zamiany stóp procentowych ((...)) nr (...) z dnia 13 sierpnia 2008 r., potwierdzonej pisemnie w dniu 14 sierpnia 2008 r., umowy ramowej w sprawie zasad współpracy w zakresie transakcji rynku finansowego z 28 listopada 2003 r., umowy ramowej (...) w sprawie zasad współpracy w zakresie transakcji rynku finansowego oraz umowy kaucji (...) z 21 sierpnia 2008 r. zawartych między (...) Bank S.A. a spółką (...) (dawniej (...)) rozstrzygnął spór między stronami toczony na podstawie **pozwu** (...) Banku przeciwko spółce (...) o zapłatę kwoty 8.877.243,09 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 23 stycznia 2009 r. z tytułu transakcji (...) oraz **pozwu wzajemnego** spółki (...) przeciwko (...) Bankowi o zapłatę kwoty 2.320.457,65 zł z ustawowymi odsetkami od wskazanych w pozwie wzajemnym kwot liczonych od wskazanych w pozwie wzajemnym dat, z tytułu pobrania tych kwot przez (...) (...)k z rachunku spółki (...) bez podstawy prawnej.

W sentencji wyroku Sąd Polubowny w zakresie powództwa głównego oddalił powództwo (...) Banku S.A. przeciwko (...) sp. z o.o. i zasądził od niego na jej rzecz koszty procesu w kwocie 7.200 zł z tytułu zastępstwa procesowego.

W zakresie powództwa wzajemnego Sąd Polubowny zasądził od (...) Banku S.A. na rzecz (...) sp. z o.o. kwotę 2.320.457,65 zł z ustawowymi odsetkami od kwot: 892.287,84 zł od dnia 26.01.2009 r. do dnia zapłaty, 2.888,67 zł od

dnia 26.01.2009 r. do dnia zapłaty, 4.266,25 zł od dnia 30.01.2009 r. do dnia zapłaty, 694,33 zł od dnia 30.01.2009 r. do dnia zapłaty, 1.408,51 zł od dnia 30.01.2009 r. do dnia zapłaty, 2.269,30 zł od dnia 5.02.2009 r. do dnia zapłaty, 10.681,55 zł od dnia 9.02.2009 r. do dnia zapłaty, 2.431,88 zł od dnia 12.02.2009 r., 9.463,90 zł od dnia 26.02.2009 r. do dnia zapłaty, 269.539,21 zł od dnia 26.02.2009 r. do dnia zapłaty, 62.825,19 zł od dnia 2.03.2009 r. do dnia zapłaty, 202,15 zł od dnia 2.03.2009 r. do dnia zapłaty, 7.022,60 zł od dnia 5.03.2009 r. do dnia zapłaty, 102.870,95 zł od dnia 24.03.2009 r. do dnia zapłaty, 792.834,18 zł od dnia 24.03.2009 r. do dnia zapłaty, 1.733,94 zł od dnia 25.03.2009 r. do dnia zapłaty, 225 zł od dnia 3.04.2009 r. do dnia zapłaty, 2.393,05 zł od dnia 15.04.2009 r. do dnia zapłaty, 153.217,25 zł od dnia 17.04.2009 r. do dnia zapłaty, 0,01 zł od dnia 27.04.2009 r. do dnia zapłaty, 1.131,89 zł od dnia 11.05.2009 r. do dnia zapłaty i 70 zł od dnia 19.05.2009 r. do dnia zapłaty, a ponadto zasądził od (...) Banku a rzecz spółki (...) kwotę 7.200 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawą takiego rozstrzygnięcia sporu przez Sąd Polubowny było ustalenie, że nie doszło do zawarcia transakcji (...) (umowa z 13 sierpnia 2008 r.) z uwagi na niezgodnienie wszystkich istotnych elementów umowy. Sąd Polubowny w szczególności uznał, że do istotnych postanowień umowy, które nie zostały ustalone, zaliczyć trzeba sposób dokonywania rozliczenia transakcji, zabezpieczenie transakcji, warunki, w jakich może dojść do przedterminowego zakończenia transakcji a także prawa i obowiązki stron w razie przedterminowego jej zakończenia. Żaden z tych elementów nie został objęty porozumieniem w czasie rozmowy telefonicznej w dniu 13 sierpnia 2008 r. ani też nie został potwierdzony w dniu 14 sierpnia 2008 r. Co więcej Sąd Polubowny ustalił, że (...) (...)k nie doręczył spółce (...) przed rzekomym zawarciem umowy w formie ustnej i sporządzeniem potwierdzenia w formie pisemnej regulaminów dotyczących transakcji walutowych oraz warunków współpracy z klientem, a przede wszystkim umowy ramowej w sprawie zasad współpracy w zakresie transakcji rynku finansowego oraz regulaminu (...). O braku konsensu co do istotnych składników umowy świadczył też, zdaniem Sądu Polubownego, brak uzgodnień co do limitu odpowiadającego różnicy kursowej w kwotach bazowych oraz stosownego doń zabezpieczenia. Powołując się na wynikający z art. 384 § 1 k.c. wymóg doręczenia wzorca „przed zawarciem umowy” Sąd Polubowny uznał za nieistniejącą umowę z dnia 13 sierpnia 2008 r., jako że nie wskazywała ona na istotne postanowienia umowne, bez których zawarcie transakcji tego rodzaju nie dochodzi do skutku. Sąd Polubowny wskazał również, że obowiązująca między stronami umowa ramowa z dnia 28 listopada 2003 r. nie mogła stanowić podstawy do zawarcia transakcji (...), jako że tej transakcji zakresem umowy ramowej nie objęto, pomimo tego, iż w momencie jej zawierania transakcja (...) znajdowała się już w ofercie banku. Z kolei jedynie regulamin (...) umożliwiał określenie istotnych elementów umowy, zaś wobec braku możliwości zapoznania się przez (...) (...)t (...) z treścią regulaminu i odtworzenia tych elementów, umowę uznano za nieistniejącą.

W dalszej części rozważań Sąd Polubowny doszedł do wniosku – niezależnie od wniosku przedstawionego wyżej – że umowa z dnia 13 sierpnia 2008 r. jest nieważna jako sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Fakt niesporny, nadto: wyrok sądu polubownego (arbitrażowego) przy (...) Banków (...) w sprawie (...) (k. 866-883).

Arbiter J. M. – wybrany przez (...) (...)k – złożył votum separatum w sprawie Sądu Polubownego przy (...) Banków (...) SP(...). Podnosił on, iż w jego ocenie umowa (...) nr (...) jest ważna.

Fakt niesporny, nadto: zdanie odrębne arbitra J. M. w sprawie (...) (k. 886#887).

W dniu 22 listopada 2013 r. do Krajowego Rejestru Sądowego wpisano zmianę nazwy (...) Bank S.A. – na (...) S.A.

Fakt niesporny.

Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 19 lutego 2014 r. w sprawie VIII GCo 171/13 stwierdził wykonalność wyroku Sądu Arbitrażowego przy (...) Banków (...) w W. z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie o sygnaturze (...), nadając mu klauzulę wykonalności.

Fakt niesporny, nadto: postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z 19.02.2014 r. w sprawie VIII GCo 171/13 (k. 884-884v).

(...) S.A. wniósł do Sądu Okręgowego w Szczecinie datowaną na dzień 10 marca 2014 r. skargę o uchylenie wyroku Sądu Polubownego (Arbitrażowego) przy (...) Banków (...) z 7 listopada 2013 r.

Fakt niesporny, nadto: skarga z 20.03.2014 r. o uchylenie wyroku Sądu Polubownego (Arbitrażowego) przy (...) Banków (...) (k. 888-884v).

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 5 listopada 2014 r. w sprawie VIII GC 132/14 oddalił skargę (...) o uchylenie wyroku Sądu Polubownego (Arbitrażowego) przy (...) Banków (...) z 7 listopada 2013 r. w sprawie (...).

Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 25 marca 2015 r. w sprawie I ACa 69/15 oddalił apelację (...) od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 5 listopada 2014 r. w sprawie VIII GC 132/14.

Fakty znane Sądowi z urzędu – art. 228 § 2 k.p.c.

Przy założeniu, że umowa transakcji (...) oraz umowa kaucji (...) były wiążące dla stron, na rachunku bieżącym spółki (...) na dzień 27 maja 2009 r. powstałoby saldo debetowe: #821.659,67 zł.

Saldo to powstałoby w wyniku obciążeń, realizowanych przez spółkę. Obciążania te realizowane były w ciężar kredytu w rachunku bieżącym z uwagi na brak środków na tym rachunku, mogących służyć pokryciu dyspozycji płatniczych związanych z transakcją (...). (...) pobierał te środki na poczet roszczeń z tytułu niedopuszczalnego salda debetowego (pokrywał należności ze środków własnych, zaliczając je w ciężar rachunku spółki (...)). (...) do dnia 24 kwietnia 2009 r. prześlęgował wierzytelności związane z operacją (...), stąd zadłużenie powstałe na rachunku numer (...) nie jest związane z powyższą transakcją, w ten sposób, że powstało z obciążeń z tytułu transakcji (...).

(...) prześlęgował poszczególne pozycje kapitału i odsetek od transakcji (...) na wyodrębnione rachunki. Prześlęgowanie polegało na uznaniu rachunku numer (...) kwotą kapitału lub odsetek i obciążeniu właściwego rachunku:

Na rachunek numer (...), opisany jako „kapitał zapadły – transakcja (...), przeniesiono kwotę zamknięcia transakcji (...) oraz kwotę niedopuszczalnego salda debetowego z tytułu nieuzupełnienia kaucji na zabezpieczenie transakcji (...). Kwota zadłużenia spółki wobec banku nie uległa zmianie w wyniku powyższej operacji.

Na rachunek numer (...), opisany jako „odsetki karne – transakcja (...), przeniesiono odsetki naliczone od kwoty zamknięcia transakcji w okresie 23.01.2009 r. – 06.03.2009 r. oraz odsetki naliczone od niedopuszczalnego salda debetowego (kwoty zadłużenia na rachunku bieżącym przekraczającego przyznany limit 1.000.000 zł) naliczone w okresie 08.10.2008 r. – 31.03.2009 r. Kwota zadłużenia spółki wobec banku z tytułu odsetek nie uległa zmianie w wyniku powyższej operacji.

Dokonano także korekt odsetek od salda debetowego poprzez uznanie rachunku w kwocie 11.640,10zł za okres 01.01.2009 r. – 31.01.2009 r. oraz w kwocie 36.445,71 zł za okres 01.02.2009 r. – 28.02.2009 r. Korekta pozycji zmniejszyła saldo debetowe rachunku (...).

Powyższe operacje pomniejszyły saldo rachunku rozliczeniowego o wierzytelność z tytułu kwot kapitału powstałego jako nadwyżka ujemnej wyceny netto kwoty zamknięcia transakcji (...) nad kwotą kaucji zabezpieczającej transakcję oraz o wierzytelność stanowiącą niepokrytą wpływami kwotę niedopuszczalnego salda debetowego powstałego w wyniku nieuzupełnienia przez spółkę kaucji zabezpieczającej transakcję (...) wraz z odsetkami naliczonymi od powyższych kwot. Zmniejszyły również saldo rachunku o odsetki od niedopuszczalnego debetu naliczone w okresie 08.10.2008 r. – 31.03.2009 r.

Powyższe operacje spowodowały przeniesienie do dnia 01.04.2009 r. całości zadłużenia z tytułu transakcji (...) na wyodrębnione rachunki. Po dniu 01.04.2009 r. na rachunku nie ujmowano operacji związanych z transakcją (...).

Dowód: opinia biegłego sądowego R. J. z 20.07.2015r. (k. 1049-1083).

Wykonywane przez bank operacje zakładały ważność transakcji (...). (...) wyksięgował z rachunku kwoty związane z zamknięciem oraz rozliczaniem transakcji (...), zarejestrowane na rachunku po zamknięciu transakcji w dniu 23.01.2009 r. Zadłużenie spółki wyliczone zostało przez bank przy założeniu, że bank zgodnie z obowiązującą umową pobierał kwoty z tytułu uzupełnienia kwoty kaucji przed dniem zamknięcia transakcji.

Dowód: opinia biegłego sądowego R. J. z 8.02.2016 r. (k. 1143-1167).

Przy założeniu nieistnienia transakcji (...) stan środków na rachunku bieżącym spółki (...) (następnie (...) Transport (...)) byłby na dzień 27 maja 2009 r. dodatni i wynosiłby 2.280.648,42 zł.

Przyjęcie tego założenia powoduje konieczność skorygowania salda rachunku zarówno o kwoty rozliczeń z tytułu transakcji (...), jak i odsetek naliczonych od salda debetowego (ponieważ przy przyjęciu powyższego założenia saldo debetowe nie powstałoby).

Kwota ta powinna być powiększona o wartość odsetek od środków znajdujących się na rachunku bieżącym, których powyższe wyliczenie nie uwzględnia.

Wyliczenie zostało przeprowadzone po skorygowaniu salda rachunku o:

- obciążenia z tytułu dotworzenia zabezpieczenia transakcji (...),
- uznania z tytułu zwrotów nadwyżek zabezpieczenia z tytułu transakcji (...),
- odsetki przelane na rachunek spółki z tytułu rozliczenia transakcji (...) oraz odsetki pobrane z powyższego tytułu,
- odsetki od debetu na rachunku spółki,
- księgowania z tytułu kwoty zamknięcia transakcji (...),
- przeksięgowania odsetek karnych naliczonych od kwoty zamknięcia transakcji (...),
- korekty odsetek debetowych za miesiąc styczeń 2009 r. oraz luty 2009 r.,
- przeksięgowanie debetu z tytułu kaucji,
- spłaty odsetek karnych – umowa gwarancji (...),
- spłaty odsetek karnych – umowa kredytowa (...)/V.,
- spłaty odsetek karnych od prowizji – umowa gwarancji (...).

Wyliczenie to – z uwagi na założenie nieistnienia transakcji (...) dokonuje korekt rozliczeń z tytułu transakcji (...). Korekcie podlegały również naliczone odsetki debetowe z uwagi na dodatnie saldo rachunku bieżącego.

Przy założeniu nieistnienia transakcji (...) nie nastąpiłaby w ogóle sytuacja wykorzystania kredytu w rachunku bieżącym. Oznacza to brak odsetek karnych z uwagi na nadwyżkę środków na rachunku bieżącym.

Dowód: opinia biegłego sądowego R. J. z 8.02.2016 r. (k. 1143-1167)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się nieuzasadnione.

Powódka – (...) spółka akcyjna w W. – roszczenie o zapłatę kwoty 1.191.728,31 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 11 sierpnia 2011 r. do dnia zapłaty wywodziła w pierwszym rzędzie z wystawionego przez pozwaną – (...) sp. z o.o. – weksla in blanco, złożonego jako zabezpieczenie udzielonego przez powódkę pozwanej kredytu wielowalutowego w rachunku bieżącym nr (...)V., a następnie wypełnionego przez powódkę na kwotę 1.192.438,90 zł, z drugiej zaś strony swoje roszczenie opierała również na łączącym strony procesu stosunku podstawowym.

Podstawę prawną żądania powódki stanowi zatem art. 48 pkt. 1 i 2 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 160), odpowiednio stosowany na mocy art. 103 PrWeksl. Zgodnie ze wskazanymi przepisami posiadacz weksla własnego może żądać od zobowiązanego zwrotnie: nieprzyjętej lub niezapłaconej sumy wekslowej oraz – przy wekslach wystawionych i płatnych w Polsce – odsetek ustawowych od dnia płatności.

Wskazać należy, że weksel in blanco może być bądź to wekslem gwarancyjnym, bądź wekslem kaucyjnym. Powódka w niniejszej sprawie wywodzi swoje roszczenie z weksla gwarancyjnego (jak również – w dalszej kolejności – ze stosunku podstawowego łączącego strony). Mieć przy tym trzeba na uwadze, że weksel stanowi dokument potwierdzający istnienie bezwarunkowego i abstrakcyjnego zobowiązania pieniężnego osób, które się na nim podpisały. W sytuacji, gdy weksel własny został wystawiony jako gwarancyjny, a więc zabezpieczający roszczenia ze stosunku podstawowego łączącego wystawcę weksla i pierwszego posiadacza weksla (remitenta), to wierzyciel wekslowy, a zarazem wierzyciel ze stosunku podstawowego, może dochodzić ewentualnych roszczeń – według swojego wyboru – bądź ze stosunku podstawowego, bądź z wypełnionego uprzednio weksla. Załączony do pozwu weksel spełnia przy tym wymagania weksla własnego określone w art. 101 PrWeksl, należy więc przyjąć, że między stronami niniejszego procesu faktycznie powstał stosunek wekslowy, z którego powódka wywodzi swoje roszczenie.

Na tej też podstawie Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym.

Pozwana wnosząc zarzuty do nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym kwestionowała roszczenie powódki podważając zasadność wypełnienia weksla in blanco stanowiącego zabezpieczenie kredytu (...)V., w szczególności podnosząc, że powódka samowolnie – bez podstawy prawnej – dokonała uruchomienia kredytu w celu pokrycia należności związanych z transakcją (...), a ponadto, że transakcja (...) była nieważna, a zatem powódka w ogóle nie miała podstawy do obciążenia rachunku pozwanej w związku z transakcją (...). W konsekwencji pozwana podnosiła, że dług po stronie pozwanej z tytułu kredytu (...)V. nie istnieje.

Tym niemniej poza sporem pozostawał fakt podpisania przez prezesa zarządu pozwanej W. G. weksla in blanco, sporne zaś było to, czy stosownie do deklaracji wekslowej został on zasadnie wypełniony i przedstawiony do zapłaty. Podkreślenia przy tym wymaga, że pozwana kwestionowała zasadność wypełnienia weksla jeszcze zanim ten przez powódkę został wypełniony, jak również podnosiła tą kwestię w toku niniejszego procesu.

Nawiązując do poglądów panujących w orzecznictwie można wyróżnić dwie kategorie zarzutów wekslowych, które dłużnik wekslowy może podnieść w stosunku do wierzyciela wekslowego: zarzuty obiektywne, wynikające z treści weksla, bądź znajdujące uzasadnienie w przepisach prawa wekslowego, które dłużnik może przeciwstawić każdemu wierzycielowi (zarzuty te nie opierają się na stosunkach osobistych dłużnika z poprzednimi posiadaczami weksla); oraz zarzuty subiektywne, znajdujące oparcie w prawie wekslowym lub w prawie powszechnym i oparte na osobistych stosunkach dłużnika z wierzycielem – służą tylko w stosunku do tego wierzyciela.

Prawo wekslowe dopuszcza więc możliwość zgłaszania zarzutów nie wypływających z treści weksla (art. 17 PrWeksl), a opartych na osobistych stosunkach dłużnika z pierwotnym wierzycielem, gdy ten ostatni jest jeszcze posiadaczem weksla. Sytuacja dłużnika wekslowego zależy zatem od tego, czy odpowiada on wobec pierwszego wierzyciela (remitenta), czy też wobec kolejnego wierzyciela wekslowego. W odniesieniu do remitenta dłużnik może bez żadnych ograniczeń powołać się na zarzuty subiektywne, w tym przede wszystkim związane ze stosunkiem podstawowym.

Przy wekslu niezpełnym w chwili wystawienia (wekslu in blanco) może to być np. zarzut wypełnienia weksla na kwotę niezgodną z treścią łączącego strony porozumienia wekslowego. Przepis art. 10 ustawy Prawo wekslowe przewiduje bowiem ograniczenie możliwości powoływania się na niezgodność wypełnienia z porozumieniem jedynie w stosunku do osoby trzeciej, która uzyskała posiadanie weksla w drodze indosu [por. wyrok SN z 5.02.1998 r. w sprawie III CKN 342/97, OSNC 1998, nr 9, poz. 141].

Weksel złożony do akt niniejszej sprawy nie był przedmiotem obrotu, nie powstała więc kwestia przewidzianego w art. 10 PrWeksl ograniczenia możliwości powoływania się na niezgodność wypełnienia weksla z porozumieniem wekslowym. Pozwana odpowiada w tej sprawie wobec pierwszego wierzyciela (powódki), zatem może podnosić zarówno zarzuty obiektywne, jak i zarzuty subiektywne, w tym – uwagi na to, że weksel był niezpełny w chwili wystawienia – zarzut nieprawidłowego wypełnienia weksla niezpełnego, to jest wypełnienia weksla w sposób sprzeczny z zawartym porozumieniem wekslowym [por. wyrok SN z 22.06.2006 r. w sprawie V CSK 86/06, L.].

W razie zatem wypełnienia weksla in blanco w zakresie sumy wekslowej przez wierzyciela osobistego, wierzyciel ten nie może zasłaniać się wobec dłużnika abstrakcyjnością zobowiązania wekslowego. Ponadto udowodnienie przez pozwanego w postępowaniu opartym o weksel gwarancyjny in blanco nieistnienia zobowiązania ze stosunku podstawowego powoduje upadek roszczenia opartego na wekslu [por. wyrok SA w Poznaniu z 2.03.2005 r. w sprawie I ACa 1413/04, L.].

Obronę pozwanej w niniejszej sprawie można podzielić na następujące, przeplatające się ze sobą, wątki: po pierwsze uruchomienie bez podstawy prawnej (czy to wynikającej z przepisów powszechnie obowiązujących, czy postanowień łączących strony umów) kredytu wielowalutowego w rachunku bieżącym pozwanej nr (...) przez powódkę, po drugie wypełnienie weksla niezgodnie z treścią deklaracji wekslowej. Istotnie znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miał kolejny wątek – początkowo jedynie wspominany przez strony jako rozpoznawany w odrębnym procesie – wątek ważności umowy (...) nr (...). Wskazać bowiem należy, że w istocie wynik sporu dotyczącego ważności umowy (...) nr (...) (zwanej też przez strony wymiennie transakcją (...)) przesądzał, jak się ostatecznie okazało, wynik niniejszej sprawy, co zostanie przedstawione w dalszej części rozważań.

Roszczenie powódki ze stosunku podstawowego oparte było na postanowieniach umowy o kredyt wielowalutowy w rachunku bieżącym nr (...)V., której postanowienia zawarte były również w umowie o współpracy nr (...), albowiem obejmowała ona ogólne warunki udzielenia pozwanej przez powódkę oferowanych przez siebie produktów bankowych – w tym kredytów w rachunku bieżącym.

Podstawę prawną roszczenia powódki ze stosunku podstawowego stanowi art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2015 r. poz. 128), który posiada następujące brzmienie: przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Pozwana w niniejszej sprawie jako kredytobiorca zobowiązana była zatem do korzystania z oddanych jej do dyspozycji środków pieniężnych na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Podkreślenia wymaga specyfika kredytu udzielonego pozwanej przez powódkę – był to bowiem kredyt w rachunku bieżącym nr (...), pozwalający na dokonanie płatności na kwotę o 1.000.000 zł wyższą niż kwota środków pieniężnych zgromadzonych, czy raczej zaksięgowanych (wobec charakteru depozytu nieprawidłowego jaki powszechnie przyznaje się w doktrynie i orzecznictwie umowie rachunku bankowego) na rachunku – pozwalający zatem na debet na tym rachunku w wysokości do 1.000.000 zł. Powódka na podstawie umowy kredytu w rachunku bieżącym zobowiązała się zatem, że do określonego limitu – 1.000.000 zł – będzie wykonywała dyspozycje płatnicze pozwanej, nawet w przypadku braku środków na rachunku. Co więcej wprost w umowie kredytu nr (...)V. wskazano, że nowo wpływające

na rachunek środki będą w pierwszej kolejności przeznaczane na spłatę zadłużenia pozwanej wobec banku z tytułu kredytu w rachunku bieżącym, a nadto będą kredyt ten odnawiały. Kredyt udzielony przez powódkę pozwanej nie był zatem zaksięgowany na odrębnym rachunku, a każda dyspozycja płatnicza pozwanej dokonywana na rachunku nr (...), która powodowała rozporządzenie kwotą wyższą niż środki pozwanej na rachunku tym się znajdujące, powodowała jednocześnie uruchomienie kredytu. Nie przesądzało to jednocześnie o tym, że danego dnia saldo na rachunku pozwanej będzie ujemne, zgodnie bowiem z umową kredytu nic nie stało na przeszkodzie, aby tego samego dnia pozwana dokonała dyspozycji płatniczych na kwotę przewyższającą dotychczas dodatnie saldo na rachunku, oraz aby tego samego dnia na rachunek ten wpłynęły płatności kontrahentów pozwanej sprawiające, że kredyt ten został spłacony, a saldo na koniec dnia było dodatnie.

Podkreślenia wymaga, że saldo rachunku pozwanej nr (...) stało się po raz pierwszy ujemne dnia 8 października 2008 r. po dokonaniu przez powódkę przelewu kwoty 224.709,44 zł z tego rachunku z tytułu zabezpieczenia transakcji (...), a stało się tak, ponieważ zgromadzona wówczas kwota środków pieniężnych pozwanej nie była wystarczająca do zrealizowania takiego przelewu. Kolejne przelewy związane z transakcją (...) spowodowały dalsze obciążenie rachunku pozwanej nr (...), powodując ostatecznie zaksięgowanie na tym rachunku debetu znacznie przekraczającego limit kredytu określony umową nr (...). Wskazać jednak należy, że także pozwana, już gdy saldo było ujemne, lecz nieprzekraczające limitu kredytu w rachunku bieżącym – 1.000.000 zł – składała dyspozycje przelewu, które powodowały zmniejszenie salda, a zatem uruchamiała, na ową chwilę, kredyt.

Należy także zwrócić uwagę, iż wbrew twierdzeniom pozwanej – gdyby umowa (...) nr (...) była ważna – to należałoby stwierdzić, że powódka była upoważniona przez pozwaną do uruchomienia kredytu w rachunku bieżącym. Pozwana bowiem jako rachunek rozliczeniowy transakcji (...) wskazała właśnie rachunek nr (...), w którym to miała udzielony kredyt działający według wyżej opisanego mechanizmu. Skoro zatem upoważniła powódkę do dokonywania operacji w tym zakresie na swoim rachunku bieżącym, to nie może budzić wątpliwości, że obejmowało to tak przelanie środków pieniężnych w związku z transakcją (...) na ten rachunek – gdy transakcja była dla pozwanej korzystna – jak też przelanie środków z tego rachunku – gdy była niekorzystna.

Ponadto w zabezpieczającej transakcję (...) umowie kaucji nr (...), wprost wskazano, że pozwana składa powódce kaucję w wysokości ustalonej zgodnie z zasadami wskazanymi w regulaminie „Ogólne warunki współpracy z klientami w zakresie transakcji rynku finansowego”, a nadto, że pozwana upoważnia nieodwołalnie powódkę do obciążenia swojego rachunku rozliczeniowego nr (...) w celu ustanowienia i uzupełnienia zabezpieczenia w formie kaucji w kwotach określonych każdorazowo w raporcie na temat zabezpieczeń, o którym mowa w § 20 ust. 1 regulaminu „Ogólne warunki współpracy z klientami w zakresie transakcji rynku finansowego”.

Skoro zatem pozwana udzieliła upoważnienia do dokonywania takich operacji przez powódkę na jej rachunku bieżącym, w którym miała udzielony kredyt, który funkcjonował wedle wyżej opisanego mechanizmu, to jednocześnie udzieliła upoważnienia do uruchomienia tego kredytu.

Niejako na marginesie należy także wskazać na niezasadność twierdzenia pozwanej, że wykorzystanie w taki sposób kredytu było sprzeczne z celem, na który został on udzielony, albowiem nie budziło wątpliwości Sądu, że obsługiwanie własnych finansów przez przedsiębiorcę, w tym jego zadłużenia, czy dokonywanie płatności w związku z jego zadłużeniem mieściło się w zakresie jego działalności – umowa (...), jak też umowa zabezpieczającej ją kaucji pozostawała bowiem w związku z prowadzoną przez pozwaną działalnością gospodarczą.

Jak już jednak wspomniano podstawowe i rozstrzygające znaczenie w niniejszej sprawie miała kwestia istnienia czy też ważności, bądź też nieważności umowy (...) nr (...).

Wyjaśnić trzeba, że walutowa transakcja zamiany stóp procentowych typu (...) (Cross-C. S.), jest jedną z transakcji typu swap (wymiany kwot pieniężnych między dwoma okresami), zwana swapem walutowo-procentowym, na rynku walutowym. Polega ona na wymianie między stronami strumienia płatności odsetkowych opartych o określoną stawkę procentową w jednej walucie (walucie bazowej) na strumień płatności opartych o skalkulowaną w momencie zawierania transakcji stawkę procentową w innej walucie (walucie niebazowej). Dodatkowo strony dokonują w

ramach transakcji (...) wymiany bazowej i niebazowej kwoty transakcji najpierw w ramach wymiany początkowej, a na koniec w ramach wymiany końcowej (albo wymian cząstkowych). Kwota nominalna dla strumienia płatności odsetkowych w walucie niebazowej ustalana jest na podstawie kursu wymiany walut z dnia zawarcia transakcji. Kurs ten pozostaje niezmienny dla wszystkich rozliczeń związanych z transakcją i taką też transakcję chciały zawrzeć powódka i pozwana.

Kwestią ważności umowy (...) zajmował się Sąd Polubowny (Arbitrażowy) przy (...) Banków (...) w W. w sprawie (...), w zakresie koniecznym do rozstrzygnięcia powództwa i powództwa wzajemnego, w sprawach o zapłatę między tymi samymi stronami, co strony niniejszego procesu.

W rozpoznawanej sprawie między stronami powstał spór co do tego, czy Sąd orzekający w niniejszej sprawie związany jest orzeczeniem Sądu Polubownego, który wśród faktów tworzących podstawę rozstrzygnięcia (zarówno pozwu, jak i pozwu wzajemnego) przyjął fakt nieistnienia (ewentualnie nieważności) umowy (...).

Przed rozstrzygnięciem tej spornej kwestii należy wyjaśnić istotę sporu prowadzonego przez strony przed Sądem Polubownym oraz przybliżyć wynik rozstrzygnięcia, wyrażającego się wyrokiem Sądu Polubownego.

Strony niniejszego procesu w sprawie (...) przed Sądem Polubownym występowały w tych samych rolach procesowych w zakresie pozwu głównego ((...) Bank S.A. – jako powódka, (...) sp. z o.o. w R. – jako pozwana) oraz w odwrotnych rolach procesowych w zakresie pozwu wzajemnego. W sprawie rozpoznawanej przez Sąd Polubowny powódka ((...) Bank S.A.) dochodziła zapłaty swoich należności wynikających właśnie z transakcji (...), podczas gdy pozwana podnosiła zarzut nieważności umowy (...) nr (...). (...) Banku S.A. zostało przez Sąd Polubowny oddalone, albowiem Sąd ten stwierdził, że umowa (...) nr (...) nie została zawarta (niezależnie od tego stwierdził, że gdyby doszło do jej zawarcia, to należało ją uznać za nieważną jako sprzeczną z zasadami współżycia społecznego). Na tej samej podstawie, wobec wytoczenia powództwa wzajemnego przez spółkę (...), Sąd Polubowny zasądził od pozwanej wzajemnej (...) Banku S.A. kwotę 2.320.457,65 zł jako bezpodstawnie pobraną przez pozwaną wzajemną z rachunku nr (...) z tytułu transakcji (...) wraz z odsetkami od poszczególnych pobranych kwot, liczonymi od dnia bezpodstawnego pobrania tych kwot. Sąd Polubowny jako jedną z przyczyn stwierdzenia nieistnienia umowy (...) nr (...) uznał przy tym fakt, iż powódka nie doręczyła pozwanej wzajemnej wzorców umownych „Walutowe zamiany stóp procentowych ((...))” oraz „Ogólne warunki współpracy z Klientami w zakresie transakcji rynku finansowego”.

Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 19 lutego 2014 r. w sprawie VIII GCo 171/13 stwierdził wykonalność wyżej wskazanego wyroku Sądu Arbitrażowego w sprawie (...).

Zgodnie z art. 1212 § 1 k.p.c. wyrok sądu polubownego lub ugoda przed nim zawarta mają moc prawną na równi z wyrokiem sądu lub ugodą zawartą przed sądem po ich uznaniu przez sąd albo po stwierdzeniu przez sąd ich wykonalności. Orzeczenie sądu powszechnego o stwierdzeniu wykonalności wyroku sądu polubownego prowadzi zatem do nadania temu wyrokowi takiej samej mocy, jaką mają orzeczenia sądów powszechnych, co jednoznacznie potwierdza wspomniany art. 1212 § 1 k.p.c. Wyrok sądu polubownego, dzięki związanemu z nim postanowieniem sądu powszechnego powinien być zatem traktowany w obrocie tak samo jak każde inne orzeczenie sądu powszechnego, a jeżeli orzeczenie sądu polubownego ma taką samą moc jak orzeczenie sądu powszechnego (państwowego), to stosuje się do niego również art. 365 § 1 k.p.c. [por. wyrok SN z 13.04.2012 r. w sprawie I CSK 416/11, L.].

Z uwagi na to, że Sąd Okręgowy w Szczecinie stwierdził wykonalność wyroku Sądu Arbitrażowego w sprawie (...), a nadto wobec prawomocnego oddalenia skargi powódki o uchylenie wyroku Sądu Polubownego wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 5 listopada 2014 r. w sprawie VIII GC 132/14, wyrok Sądu Polubownego na podstawie art. 1212 § 1 k.p.c., wiąże Sąd orzekający w niniejszej sprawie zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. (jednakże nie w taki sposób, jaki wskazywała w toku procesu strona pozwana, o czym będzie mowa poniżej).

Zgodnie z brzemieniem art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Prawomocne orzeczenie sądu, również sądu polubownego w warunkach art. 1212

§ 1 k.p.c., jest zatem prejudykatem i musi być brane pod uwagę przy rozpoznawaniu innych spraw pomiędzy tymi samymi stronami, jeżeli kwestia w nim przesądzona będzie miała znaczenie dla rozstrzygnięcia tych spraw [por. wyrok SN z 13.04.2012 r. w sprawie I CSK 416/11, L.; wyrok SN z 12.07.2002 r. w sprawie V CKN 110/00, L.; wyrok SN z 16.05.2013 r. w sprawie IV CSK 624/12, L.].

Dalej wskazać trzeba, że moc wiążąca prawomocnego orzeczenia sądowego, o której mowa w art. 365 § 1 k.p.c., odnosi się do orzeczeń prawomocnych formalnie. Moc wiążąca orzeczenia, uważana za pozytywny skutek prawomocności, odróżniana jest przy tym od powagi rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.), traktowanej jako negatywny skutek prawomocności. W jurysprudencji obydwie te skutki prawomocnego formalnie orzeczenia określa się niekiedy łącznie mianem prawomocności materialnej, przypisując pierwszemu z nich pozytywny, a drugiemu negatywny aspekt tego pojęcia.

Podzielić przy tym należy utrwalony w judykaturze pogląd, że moc wiążąca orzeczenia odnosi się tylko do treści jego sentencji, a nie uzasadnienia [por. wyrok SN z 8.06.2005 r. w sprawie V CK 702/04]. Nie mają zatem mocy wiążącej ani poglądy prawne wyrażone w uzasadnieniu orzeczenia [por. wyrok SN z 13.03.2008 r. w sprawie III CSK 284/07], ani motywy i ustalenia faktyczne zawarte w uzasadnieniu [por. wyrok SN z 15.11.2007 r. w sprawie II CSK 347/07]. Według Sądu Najwyższego, przedmiotem prawomocności materialnej jest bowiem ostateczny rezultat rozstrzygnięcia, a nie przesłanki, które do niego doprowadziły. Sąd przy wydaniu wyroku nie jest więc związany ani ustaleniami faktycznymi poczynionymi w innej sprawie, jak i poglądami prawnymi wyrażonymi w uzasadnieniu zapadłego w niej wyroku [por. wyrok SN z 21.06.2007 r. w sprawie IV CSK 63/07]. Zawarte w uzasadnieniu orzeczenia motywy rozstrzygnięcia mogą mieć jednak znaczenie dla ustalenia zakresu mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia, czyli granic prawomocności materialnej orzeczenia w rozumieniu art. 365 § 1 [por. wyrok SN z dnia 15.02.2007 r. w sprawie II CSK 452/06, OSNC-ZD 2008, nr A, poz. 20]. Sąd rozpoznający inną sprawę między tymi samymi stronami, jest zatem nie tylko związany sentencją prejudycjalnego wyroku (choć przede wszystkim), ale także jego treścią, na którą składają się też motywy wyroku w takim zakresie, w jakim stanowią one konieczne logicznie uzupełnienie rozstrzygnięcia, niezbędne dla wyjaśnienia jego zakresu, tj. w takim zakresie, w jakim indywidualizują one sentencję jako rozstrzygnięcie o przedmiocie sporu i w jakim określają one istotę danego stosunku prawnego (np. w przypadku sentencji w brzmieniu „oddala powództwo” takim koniecznym logicznie uzupełnieniem zawartym w motywach wyroku jest oznaczenie, jakie powództwo – a zatem jakie roszczenie powoda – zostało przez Sąd oddalone).

Ponieważ niniejsza sprawa toczy się między tymi samymi stronami co sprawa (...), to Sąd orzekający w niniejszej sprawie związany jest rozstrzygnięciem w sprawie (...) w takim tylko zakresie, jak to wyjaśniono powyżej.

Sąd orzekający w tej sprawie jest zatem związany wyrokiem Sądu Polubownego co do tego, że powódce (bankowi) nie przysługuje wobec pozwanej ((...) Transport (...)) roszczenie o zapłatę z tytułu transakcji (...) kwoty 8.877.243,09 zł, zaś po stronie pozwanej powstało wobec powódki roszczenie o zapłatę kwoty 2.320.457,65 zł z odsetkami liczonymi w sposób wskazany w sentencji wyroku Sądu Polubownego. Sąd ten nie wskazał przy tym wprost – poprzez podanie konkretnej normy prawnej i przepisu, z którego została odczytana – z jakiego tytułu roszczenie to przysługiwało pozwanej, jednakże z jego uzasadnienia wynika, iż podstawy prawnej upatrywał w art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c., a zatem z tytułu zwrotu świadczenia nienależnego.

Związanie wyrokiem Sądu Polubownego nie obejmowało jednak ustalonego przez ten Sąd stanu faktycznego, a w szczególności nie obejmowało ustalenia dokonanego przez Sąd Polubowny, że umowa (...) była nieważna.

Jak już wspomniano we wcześniejszej części rozważań na gruncie niniejszej sprawy istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia ma, podnoszona przez pozwaną, kwestia ewentualnej nieważności umowy (...) nr (...). Skoro bowiem transakcja (...) była rozliczana w rachunku bieżącym pozwanej nr (...), to wpływała na saldo tego rachunku, a skoro wpływała na saldo tego rachunku, to wpływała również na wykorzystanie udzielonego w tym rachunku kredytu nr (...)V..

Zaznaczyć przy tym trzeba, że pomimo tego, iż pozwana w niniejszym procesie podkreślała, że ważność transakcji (...) podważa w innym, niezależnym od niniejszego procesie (pozwana na miała w tym względzie na myśli postępowanie

prowadzone przed Sądem Polubownym w sprawie (...), tym niemniej zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy był dostateczny, aby na jego podstawie ustalić, że do zawarcia umowy (...) nr (...) między powódką a pozwaną w ogóle nie doszło. Umowa ta zatem była nie tyle nieważna – jak wywodziła pozwana – lecz wcale nie została zawarta.

Nieistnienie umowy (...) nr (...) (a w konsekwencji brak causae dla umowy kaucji nr (...)) wynika z przedstawionych poniżej okoliczności.

Po pierwsze: w przypadku umów zawieranych z użyciem wzorca umownego zastosowanie znajduje art. 384 § 1 k.c., zgodnie z którym ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy, tymczasem powódka sama przyznała – w piśmie procesowym z dnia 23 lipca 2012 r. – że wzorzec umowny nazwany Regulaminem „Ogólne warunki współpracy z Klientami w zakresie transakcji rynku finansowego” doręczyła pozwanej dopiero wraz z umową ramową nr (...), a zatem już po podjęciu czynności, które miały doprowadzić do zawarcia umowy (...) (rozmowy telefonicznej z dnia 13 maja 2008 r. oraz pisemnego potwierdzenia jej treści w dokumencie z dnia 14 maja 2008 r.). Bez znaczenia przy tym pozostawał fakt, iż zgodnie z treścią wspomnianego regulaminu ma on zostać doręczony przez bank klientowi w sposób i w czasie określonym w umowie ramowej, albowiem art. 384 § 1 k.c. należy do przepisów iuris cogentis i swoją wolą strony nie mogą wyłączyć jego zastosowania.

Nie miała przy tym znaczenia podnoszona przez powódkę okoliczność, że już wcześniej – w 2003 r. – zawarła z pozwaną umowę ramową nr (...), do której załącznik stanowił wskazany regulamin. Po pierwsze okoliczność ta nie miała znaczenia dlatego, że wówczas umowa ramowa nr (...) nie dotyczyła w ogóle transakcji (...), po drugie dlatego, że powódka nie wykazała, że ówczesny regulamin był w takim samym brzmieniu, jak przedłożony przez nią egzemplarz, który miał stanowić załącznik do umowy ramowej nr (...) (jest jego brzmienie datowane na 1 lutego 2005 r.), zaś po trzecie – wzorzec umowny powinien być doręczony drugiej stronie umowy w rozsądnym czasie stwarzającym realną możliwość zapoznania się z jego treścią przed zawarciem umowy [por. wyrok SN z 17.12.2015 r. w sprawie V CSK 234/15], a zatem ani za wcześnie, ani za późno.

Co więcej co do drugiego ze wzorców umownych, które według pisma potwierdzającego treść umowy (...) nr (...) z 14 maja 2008 r. stanowiły integralną część umowy, tj. wzorca nazwanego Regulamin „Walutowe zamiany stóp procentowych (...)”, który szczegółowo miał regulować istotne kwestie dotyczące umowy (...) poza szkielet zawarty w piśmie z 14 maja 2008 r., brak jest jakiegokolwiek dowodu, że został on pozwanej kiedykolwiek doręczony, co więcej nie jest wymieniony nawet jako załącznik do umowy ramowej nr (...).

Po drugie: przedstawione wyżej okoliczności faktyczne prowadzą do wniosków o charakterze stricte prawnym. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w cytowanym już wyżej wyroku z dnia 17.12.2015 r. [wydanym w sprawie V CSK 234/15] zgodnie z art. 384 § 1 k.c. ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy, jeżeli zaś wzorzec umowy nie został przed zawarciem umowy doręczony, a zawierał essentialia negotii, umowa musi być traktowana jako niezawarta.

O ile zatem strony - w realiach rozpoznawanej sprawy - telefonicznie ustaliły kwestie takie jak waluta bazowa i waluta niebazowa transakcji (...), oprocentowanie bazowe i niebazowe, bazę odsetkową oprocentowania bazowego i niebazowego oraz daty rozpoczęcia i zakończenia niebazowych podokresów odsetkowych, tym niemniej nie określili kwestii takich jak wzajemne zobowiązania stron (choćby dotyczące obowiązku uiszczenia kaucji, czy też szczegółowe uregulowania transakcji zawarte w poświęconym jej wprost regulaminie transakcji (...)). Pozwana wobec niedoręczenia jej tych regulaminów przed próbą zawarcia umowy nie miała zatem możliwości zapoznania się z istotną (i znaczną) częścią jej treści, a zatem nie mogła swoim zamiarem obejmować wszystkich jej elementów istotnych.

Wskazać przy tym trzeba, że co prawda stosownie do art. 384 § 2 zdanie pierwsze k.c.: w razie gdy posługiwanie się wzorcem jest w stosunkach danego rodzaju zwyczajowo przyjęte, wiąże on także wtedy, gdy druga strona mogła się z łatwością dowiedzieć o jego treści, tym niemniej nie zostało wykazane, ażeby okoliczności wskazane w hipotezie

normy odczytywanej z tego przepisu miały miejsce – w szczególności, że pozwana mogła się z łatwością dowiedzieć o treści tych regulaminów.

Wobec faktu, że umowa (...) nr (...) nie istniała, aby rozstrzygnąć, czy w chwili zamknięcia rachunku nr (...) (a tym samym w chwili wymagalności udzielonego w nim kredytu) kredyt nr (...)V. był przez pozwaną wykorzystany, czy też nie – a jednocześnie czy po stronie powódki istniało roszczenie o jego zwrot wraz z odsetkami – konieczne było ustalenie, jakie byłoby saldo zamknięcia rachunku bieżącego pozwanej przy uznaniu za nieistniejące wszystkich operacji na tym rachunku związanych z transakcją (...).

Na dokonanie takich ustaleń pozwala deklaratoryjny charakter wpisów na rachunku bankowym.

Zgodnie bowiem z art. 725 k.c. przez umowę rachunku bankowego bank zobowiązuje się względem posiadacza rachunku, na czas oznaczony lub nieoznaczony, do przechowywania jego środków pieniężnych oraz, jeżeli umowa tak stanowi, do przeprowadzania na jego zlecenie rozliczeń pieniężnych. Umowa rachunku bankowego jest zatem specyficzną umową depozytu nieprawidłowego. Z chwilą wpłaty pieniędzy do banku posiadacz rachunku traci ich własność na rzecz banku, zaś nabywa wierzytelność o zwrot takiej samej ich wartości na rzecz swoją lub osoby trzeciej. W orzecznictwie podkreśla się, że wpis na rachunku bankowym sam w sobie nie jest oświadczeniem woli i nie jest źródłem zobowiązania banku do wypłaty sumy pieniężnej, na bowiem znaczenie deklaratoryjne, a o istnieniu wierzytelności decyduje ocena zdarzenia prawnego stanowiącego podstawę wpisu. Wpis na rachunku bankowym jest to przede wszystkim czynność techniczna, polegająca na ewidencjonowaniu danych dotyczących operacji na rachunku, czyli rejestrująca stan i zmiany stanu zadłużenia banku, ewentualnie wierzytelności posiadacza rachunku. Sam wpis nie kreuje w sposób samodzielny wierzytelności posiadacza rachunku, gdyż o tym czy i jakiej wysokości wierzytelność ta istnieje decyduje ocena zdarzenia prawnego stanowiącego podstawę wpisu [por. wyrok SN z 8.12.2010 r. w sprawie V CSK 163/10, OSNC-ZD 2011 r. nr 2 poz. 48; wyrok SN z 9.07.2008 r. w sprawie V CSK 56/08; uchwała SN z 4.01.1995 r. w sprawie III CZP 162/94, OSNC 1995 r. nr 4 poz. 60].

Tym niemniej, pomimo tego, że stan rachunku jest niezależny od dokonanych na nim wpisów, to jednak wpis stanowi podstawę zrealizowania przez bank żądania zrealizowania wierzytelności posiadacza, gdyż stanowi materialnoprawną przesłankę rozporządzenia przez posiadacza środkami zgromadzonymi na rachunku bankowym. Posiadacz w przypadku niezgodności wpisów na rachunku bankowym ze stanem rzeczywistym, wynikającym ze zdarzeń prawnych, które miały miejsce, może domagać się od banku czy to korekty wpisów, czy też dochodzić swojej wierzytelności na drodze procesu [por. cytowane wyżej orzeczenia Sądu Najwyższego].

W rozpoznawanej sprawie ustalenie, czy powódka w sposób prawidłowy dokonywała wpisów na rachunku bankowym, zarówno przy założeniu, że umowa (...) istniała i była ważna, jak i przy założeniu, że umowa (...) nie istniała (nigdy nie została zawarta), wymagało wiadomości specjalnych, w związku z czym dopuszczony został w tym zakresie dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości, stosownie do art. 278 § 1 k.p.c.

W opinii z dnia 20 lipca 2015 r. biegły ustalił – przy założeniu, że umowa (...) istniała, iż powódka w sposób prawidłowy dokonywała wpisów na rachunku bankowym, a następnie w sposób prawidłowy wykسیęgowała pozostałe – nie pokryte wpływami od kontrahentów pozwanej – należności z tytułu umowy (...) na odrębne rachunki, tak aby na rachunku bieżącym pozostała tylko wierzytelność powódki z tytułu kredytu w rachunku bieżącym (debetu), który został uruchomiony przez pozwaną (w sytuacji bowiem, gdy pozwana dokonywała dyspozycji płatniczych z rachunku w momencie, gdy już wcześniej powódka poprzez obciążenie rachunku w związku z umową (...) sprawiła, że jego saldo było ujemne, powodowała uruchomienie kredytu i dalsze zmniejszanie salda na rachunku). O ile zatem powódka prawidłowo wykسیęgowała post factum zadłużenie z tytułu transakcji (...) z rachunku bieżącego pozwanej, o tyle nie skorygowała wpisów na nim dokonanych o kwoty pobrane uprzednio na spłatę zadłużenia z tytułu transakcji (...) co jest o tyle zrozumiałe, że była przekonana wówczas o zawarciu i ważności umowy (...).

Ustalenie, że księgowość na rachunku była prowadzona prawidłowo, pozwoliło na sporządzenie drugiej opinii biegłego, z dnia 8 lutego 2016 r., w oparciu o odmienne założenie: mianowicie że umowa (...) była ex tunc nieważna, bądź nie istniała.

Biegły w opinii z dnia 8 lutego 2016 r. wskazał, że stan środków na rachunku bieżącym pozwanej, wyliczony przy założeniu nieistnienia transakcji (...), na dzień 27 maja 2009 r., a zatem na dzień zamknięcia rachunku pozwanej nr (...), wynosiłby 2.280.648,42 zł (saldo byłoby dodatnie). Biegły wskazał przy tym, że wyliczenia powódki dokonane przy założeniu ważności umowy (...) były prawidłowe pod względem księgowym i rachunkowym, tym niemniej wynik, jaki uzyskał, został osiągnięty po skorygowaniu salda rachunku pozwanej o: obciążenia z tytułu odtworzenia zabezpieczenia transakcji (...), uznania z tytułu zwrotów nadwyżek zabezpieczenia z tytułu transakcji (...), odsetki przelane na rachunek pozwanej z tytułu rozliczenia transakcji (...) oraz odsetki pobrane z powyższego tytułu, odsetki od debetu na rachunku pozwanej, księgowania z tytułu kwoty zamknięcia transakcji (...), przeksięgowania odsetek karnych naliczonych od kwoty zamknięcia transakcji (...), korekty odsetek debetowych za styczeń oraz luty 2009 r., przeksięgowanie debetu z tytułu kaucji, spłaty odsetek karnych z umowy gwarancji nr (...), spłaty odsetek karnych z umowy kredytowej nr (...), spłaty odsetek karnych od prowizji z umowy gwarancji nr (...).

Biegły wyjaśnił przy tym, że korekcie podlegały również odsetki karne z uwagi na dodatnie saldo – nadwyżkę środków – na rachunku bankowym nr (...) w przypadku nieważności umowy (...). Biegły nie wyliczył przy tym odsetek od środków pozwanej znajdujących się na rachunku bieżącym z uwagi na brak informacji w tym zakresie w aktach sprawy (oznacza to, że saldo rachunku na dzień zamknięcia w rzeczywistości powinno być nawet wyższe niż kwota wyliczona przez biegłego).

Biegły w swojej opinii szczegółowo wymienił operacje, które zostały pominięte, jak też przedstawił tabelaryczne zestawienie porównujące historię operacji na rachunku zgodną z księgowością powódki oraz z wprowadzonymi w związku z nieważnością umowy (...) korektami. Analiza tej tabeli wskazuje na to, że w przypadku, gdyby nie istniała umowa (...) i tym samym nie dokonywanoby wpisów na rachunku związanych z jej istnieniem, to saldo na rachunku bankowym pozwanej nigdy nie osiągnęłoby wartości ujemnej, tym samym nie zostałaby uruchomiony kredyt. Cały czas dokonywane były bowiem na rachunek pozwanej wpłaty przez jej kontrahentów. Wpływ środków pieniężnych na rachunek pozwanej nie tylko nie doprowadził do powstania salda debetowego, ale umożliwił bankowi pobranie z tego rachunku kwoty 2.320.457,65 zł z tytułu rozliczenia umowy (...) (zwrot tej kwoty jako świadczenia nienależnego został zasądzony na rzecz pozwanej od powodowego banku wyrokiem Sądu Polubownego z 7 listopada 2013 r. w sprawie (...)).

Biorąc zatem pod uwagę fakty ustalone przez biegłego sądowego w opinii z dnia 8 lutego 2016 r., w szczególności fakt, iż pozwana w przypadku nieważności (czy też nieistnienia) umowy (...) nie skorzystała z kredytu w rachunku bieżącym, należało uznać roszczenie powódki ze stosunku podstawowego, a zatem z umowy kredytu nr (...)V. o zwrot wykorzystanego kapitału kredytu wraz z odsetkami, za nieistniejące – po stronie pozwanej brak bowiem długu z tego tytułu.

Powyższe rozważania prowadzą do konkluzji, że skoro nie powstało roszczenie powódki ze stosunku podstawowego, to powódce nie przysługuje również roszczenie z weksla gwarancyjnego z dnia 24 kwietnia 2008 r., który miał służyć jako zabezpieczenie roszczeń z umów zawartych na podstawie umowy o współpracę, a zatem z umowy o kredyt wielowalutowy w rachunku bieżącym nr (...)V.. Skoro bowiem, jak wskazał biegły, z uwagi na nieważność transakcji (...) pozwana nie uruchomiłaby kredytu, a saldo jej rachunku w chwili poprzedzającej jego zamknięcie byłoby dodatnie, to brak było podstaw do wypełnienia przez powódkę weksla in blanco zgodnie z deklaracją wekslową.

Z powyższych przyczyn, stosownie do art. 496 k.p.c., nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym, w dniu 10 maja 2012 r., w sprawie VIII GNc 146/12, należało uchylić w całości i oddalić powództwo.

Postępowanie dowodowe prowadzone było na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu sprzed wejścia w życie ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz

niektórych innych ustaw, która weszła w życie w dniu 3 maja 2012 r. Pozew został złożony w dniu 23 kwietnia 2012 r., zgodnie z art. 9 ust. 1 powołanej ustawy do niniejszego postępowania, jako wszczętego przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy obowiązujące przed dniem jej wejścia w życie, w tym rozdział „Postępowanie w sprawach gospodarczych” (art. 479¹ - 479²⁷ k.p.c.). Należy mieć na względzie, że art. 479^{1a} k.p.c. stanowił, że: w sprawach gospodarczych rozpoznawanych według przepisów niniejszego działu, przepisy o innych postępowaniach odrębnych stosuje się w zakresie, w którym nie są one sprzeczne z przepisami tego działu. W niniejszym procesie zastosowanie w takim zakresie będą miały przepisy art. 484¹ – 497 k.p.c. rozdziału „Postępowanie nakazowe”. W temacie powoływania dowodów obowiązują więc w niniejszym postępowaniu: art. 479¹² § 1 k.p.c. wobec powoda oraz art. 479¹⁴ § 2 w zw. z art. 479^{14a} k.p.c. wobec pozwanej.

Dopuszczone zostały dowody powołane w pozwie, w zarzutach od nakazu zapłaty, a także w piśmie procesowym powódki z dnia 23 lipca 2012 r., stanowiącym odpowiedź na zarzuty pozwanej. Powódka słusznie wywodziła w tym piśmie, że z uwagi na to, iż przedmiotem żądania pozwu było roszczenie z weksla, to w pozwie nie powstała potrzeba szczegółowego przytaczania twierdzeń i powoływania dowodów dla wykazania zasadności roszczenia powódki ze stosunku podstawowego. Taka potrzeba powstała dopiero po złożeniu przez pozwaną zarzutów od nakazu zapłaty, w których pozwana podniosła zarzuty dotyczące stosunku podstawowego. Dlatego też zostały dopuszczone dowody powołane przez powódkę w tym piśmie, jak również przyjęto przedstawione w tym piśmie twierdzenia powódki (jak już wcześniej wspomniano w piśmie tym powódka przedstawiła swoje stanowisko odnośnie daty doręczenia pozwanej istotnego z punktu widzenia niniejszej sprawy regulaminu przyznając, że regulamin ten stanowi załącznik do umowy ramowej - karta 236 verte). W odpowiedzi na pismo powódki z dnia 23 lipca 2012 r. pozwana złożyła pismo procesowe z dnia 29 lipca 2012 r. W piśmie tym wskazała, że powódka dopiero w piśmie procesowym z dnia 23 lipca 2012 r. po raz pierwszy wyjaśniła, w jaki sposób powstała wierzytelność ze stosunku podstawowego, objęta żądaniem pozwu, dlatego też pozwana wywiodła, że w tych okolicznościach po jej stronie powstała potrzeba powołania nowych dowodów, których nie mogła powołać wcześniej. Stanowisko pozwanej należy uznać za uzasadnione, dlatego też dowody powołane przez pozwaną piśmie procesowym z dnia 29 lipca 2012 r. zostały przeprowadzone.

Natomiast wnioski dowodowe zgłoszone przez strony w pismach procesowych z dnia 22 sierpnia 2013 r. i z dnia 6 września 2013 r. należało oddalić, co uczyniono na rozprawie dnia 27 marca 2014 r., z uwagi na to, że dowody te zostały powołane po terminie (strony nie wykazywały, że powołanie dowodów wcześniej nie było możliwe, ani że potrzeba powołania dowodu powstała później, bądź też nie dochowywały dwutygodniowego terminu z art. 479¹² § 1 k.p.c. oraz art. 479¹⁴ § 2 w zw. z art. 479^{14a} k.p.c.). Składane przez obie strony po dniu 29 lipca 2012 r. pisma procesowe zawierały m.in. wnioski dowodowe obejmujące dokumenty w postaci orzeczeń sądowych (orzeczeń sądu polubownego oraz sądów powszechnych). Fakt wydania tych orzeczeń był między stronami niesporny, co strony wprost przyznały, m.in. na rozprawie w dniu 27 marca 2014 r. (karta 895). Tym samym fakty te, jako niesporne, bądź też jako przyznane przez stronę przeciwną, nie wymagały dowodu.

Faktem znanym Sądowi z urzędu było wydanie przez Sąd Okręgowy w Szczecinie oraz przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyroków rozstrzygających skargę powodowego banku o uchylenie wyroku Sądu Polubownego (Arbitrażowego) przy (...) Banków (...) w W. z dnia 7 listopada 2013 r. (sygn. akt (...)), na co zwrócono uwagę na rozprawie w dniu 19 kwietnia 2016 r.

Stan faktyczny rozpoznawanej sprawy w zasadniczym zrębie nie był sporny między stronami, w szczególności co do kwestii zawierania umów i czynności podejmowanych przez strony. Spór sprowadzał się w przede wszystkim do kwestii prawnych, w szczególności powstał na tle ważności czy też istnienia transakcji (...), z czym z kolei wiązały się zagadnienia dotyczące salda rachunku pozwanej przed jego zamknięciem.

Sąd ustalając stan faktyczny oparł się w pierwszej kolejności na dowodach z przedłożonych przez strony dokumentów, których wiarygodność nie była kwestionowana przez strony, ani nie budziła wątpliwości Sądu (w szczególności nie była kwestionowana autentyczność przedłożonego weksla, a jedynie zasadność jego wypełnienia). Spośród dokumentów istotne znaczenie w sprawie miały m.in. umowa nr (...), umowa kaucji nr (...) oraz dokument

z tytułu umowy (...) nr (...), jak również wypełniony przez powódkę weksel. Zgromadzony w aktach sprawy materiał dowodowy, obejmujący dokumenty, a także zeznania świadków (zlecona została transkrypcja rozprawy, podczas której przesłuchano świadków), stanowił podstawę do zakreslenia pytania, na które odpowiedzi udzielił biegły sądowy, dotyczącego stanu rachunku pozwanej w przypadku pominięcia operacji na nim dokonywanych w związku z transakcją (...). Należy mieć przy tym na uwadze, że okoliczności wskazywane w przedłożonych przez strony dokumentach nie były między stronami sporne.

Zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miał wspomniany dowód z opinii biegłego, przy czym w pierwszej z wykonanych opinii - w opinii z dnia 20 lipca 2015 r. - biegły ustalił, że księgowość na rachunku była prowadzona prawidłowo, co pozwoliło na sporządzenie opinii z dnia 8 lutego 2016 r. w oparciu o odmienne założenie, że umowa (...) była ex tunc nieważna, bądź nie istniała. Z uwagi na to, że ocena prawna dokonana na gruncie niniejszej sprawy doprowadziła do konkluzji, że umowa (...) nie została zawarta, bezpośrednio znaczenie dla rozstrzygnięcia miała sporządzona jako druga w kolejności opinia biegłego z dnia 8 lutego 2016 r., w której wskazał on, jaki byłby stan rachunku pozwanej, gdyby nie były na nim dokonywane operacje związane z transakcją (...). Pierwsza opinia biegłego, jak już wspomniano, miała w istocie charakter pomocniczy, albowiem przyjmując założenie o istnieniu i ważności umowy (...) biegły stwierdził, że powódka w sposób prawidłowy prowadziła księgowość związaną z rachunkiem pozwanej (pierwsza opinia obarczona była przy tym uchybieniem polegającym na przyjęciu odpowiednich ogólnych warunków określonych umów stosownych obecnie przez powódkę, a nie w okresie obejmującym stan faktyczny sprawy, tym niemniej nie dyskwalifikowało to przydatnego dla rozstrzygnięcia sprawy ustalenia przez biegłego, że powódka prawidłowo prowadziła księgowość na tym rachunku). To z kolei pozwoliło biegłemu na ustalenie w drugiej sporządzonej opinii jaki stan faktyczny istniałby i powinien być mieć odzwierciedlenie we wpisach na rachunku bankowym w przypadku nieistnienia umowy (...). Biegły dokonał przy tym szczegółowej analizy wszystkich operacji dokonywanych na tym rachunku w istotnym dla sprawy okresie, jak również przedstawił wynik tej analizy w czytelny tabelaryczny sposób zestawiający ze sobą rzeczywistą historię rachunku pozwanej wobec nieistnienia umowy (...) (opartą na zdarzeniach prawnych), oraz historię tego rachunku według wpisów powódki. Biegły wprost wskazał przy tym jakiego rodzaju operacje na rachunku pominął, jak również wyjaśnił, że jego opinia jest obarczona błędem na niekorzyść pozwanej, bowiem nie był w stanie obliczyć, jak oprocentowane byłoby dodatnie saldo rachunku pozwanej, a zatem przedstawiona przez niego kwota, jaka powinna się znajdować na tym rachunku w chwili jego zamykania była niższa niż by to miało miejsce w rzeczywistości. Tym niemniej kwota ta jest tylko nieznacznie niższa od kwoty zasądzonej od powódki na rzecz pozwanej w sprawie (...) przez Sąd Polubowny, z tytułu bezpodstawnie pobranych środków pozwanej z jej rachunku bankowego, a nadto różnica ta w niniejszej sprawie nie miała dla rozstrzygnięcia istotnego znaczenia.

Powódka zarzucała co prawda drugiej sporządzonej przez biegłego sądowego opinii, że rozważania w niej zawarte są w wyżej przedstawionym zakresie jedynie hipotetyczne, a stan rzeczywisty rachunku pozwanej przedstawiał się odmiennie i wskazywał na ujemne saldo stanowiące niespłacony kapitał kredytu w rachunku bieżącym, jednakże nie podważa to wniosku wypływającego z opinii biegłego, nadto – jak już wskazano we wcześniejszej części rozważań – wpisy na rachunku bankowym mają charakter jedynie deklaratoryjny. O ile zatem należy się zgodzić co do tego, że rozważania w niej zawarte mają charakter hipotetyczny – w rzeczywistości bowiem na rachunku powódka dokonywała operacji w oparciu o nieistniejącą umowę (...) o tyle nie można zgodzić się w żaden sposób z wnioskiem wywodzonym z tego faktu przez powódkę, a sprowadzającego się do stwierdzenia, że wskutek tych zapisów księgowych przysługuje jej wobec pozwanej roszczenie o zapłatę. Za dalece nieuzasadnioną należałoby uznać bowiem sytuację, w której powódce przysługiwałoby roszczenie co prawda nie wprost z nieistniejącej czynności prawnej, ale z okoliczności będących tej czynności następstwem, dla których ta nieistniejąca czynność stanowiła w ustalonym stanie faktycznym *conditio sine qua non*. Pomimo zatem tego, że powódka ostatecznie dokonała przebiegowania należności z tytułu transakcji (...) na odrębny rachunek z rachunku pozwanej, to nie skorygowała go o pobrane niezasadnie kwoty (wplacane przez kontrahentów pozwanej) i zaliczane na poczet niedopuszczalnego debetu spowodowanego przez należności z tytułu transakcji (...) nim należności te przebiegowano, jak też nie wzięła pod uwagę, że gdyby nie należności z nieistniejącej transakcji (...) rozliczane w rachunku bieżącym pozwanej, to nie dokonywałaby wówczas pozwana przelewów z tego rachunku powiększając debet, a jedynie wykorzystując zgromadzone na nim swoje środki.

Z przyczyn przedstawionych wyżej nieuzasadnione jest stanowisko powódki, która wywodzi, że skoro bank przeksięgował poszczególne pozycje kapitału i odsetek od transakcji (...) na wyodrębnione rachunki, to tym samym ewentualna ważność czy też nieważność umowy (...) (bądź też jej nieistnienie) nie ma wpływu na ostateczny wynik salda na rachunku w dniu jego zamknięcia. Stanowisko powódki nie uwzględnia bowiem tego, że powódka przeksięgowała poszczególne pozycje przy założeniu, że transakcja (...) była ważna, a dopiero biegły sądowy przeprowadził takie czynności, które pozwoliły odpowiedzieć na pytanie, jaki byłby stan rachunku bankowego pozwanej przy założeniu, że umowa (...) w ogóle nie została zawarta.

Wiarygodne okazały się dowody z przesłuchanych świadków. Znaczenie dla rozstrzygnięcia miały przede wszystkim zeznania świadka E. B., zeznania pozostałych świadków nie przyczyniły się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych w sprawie.

Wobec wygrania procesu w całości przez pozwaną o kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 108 § 1 zdanie drugie k.p.c. w związku z art. 98 § 1 k.p.c., pozostawiając referendarzowi sądowemu szczegółowe wyliczenie kosztów procesu, przy zastosowaniu zasady odpowiedzialności za wynik sprawy.